

ebn

JAARVERSLAG 2011

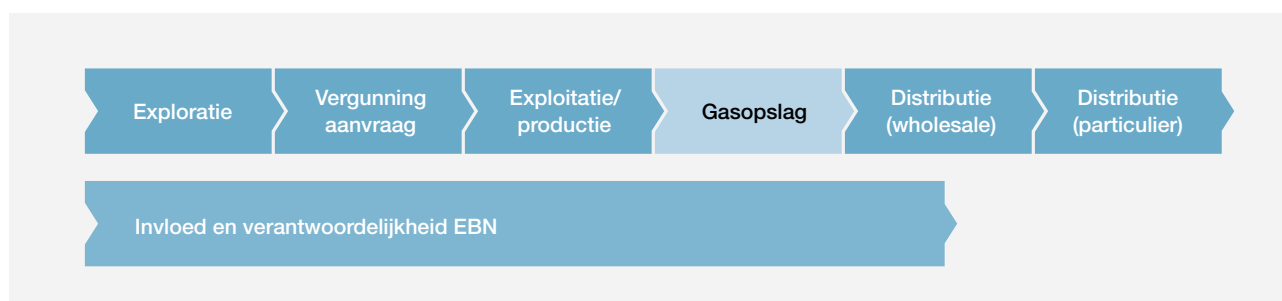
OVER EBN

EBN B.V., gevestigd in Utrecht, is actief in het opsporen, produceren en verhandelen van gas en olie en is dé partner voor olie- en gasmaatschappijen in Nederland.

Samen met nationale en internationale olie- en gasmaatschappijen investeren we in de opsporing en winning van olie en gas en in gasopslagen in Nederland. Daarnaast adviseert EBN de Nederlandse overheid over het mijnbouwklimaat en over nieuwe mogelijkheden voor het benutten van de ondergrond.

Het initiatief voor de activiteiten op het gebied van opsporing, ontwikkeling en productie ligt bij nationale en internationale olie- en gasmaatschappijen, de vergunninghouders. EBN investeert, faciliteert en deelt kennis. Daarnaast heeft EBN een belang van 40% in groothandelsmaatschappij in aardgas GasTerra B.V.

De winst die voortkomt uit deze activiteiten draagt EBN volledig af aan de Nederlandse Staat, onze enig aandeelhouder.

EBN, DE PARTNER
VOOR OLIE- EN
GASMAATSCHAPPIJEN
IN NEDERLAND

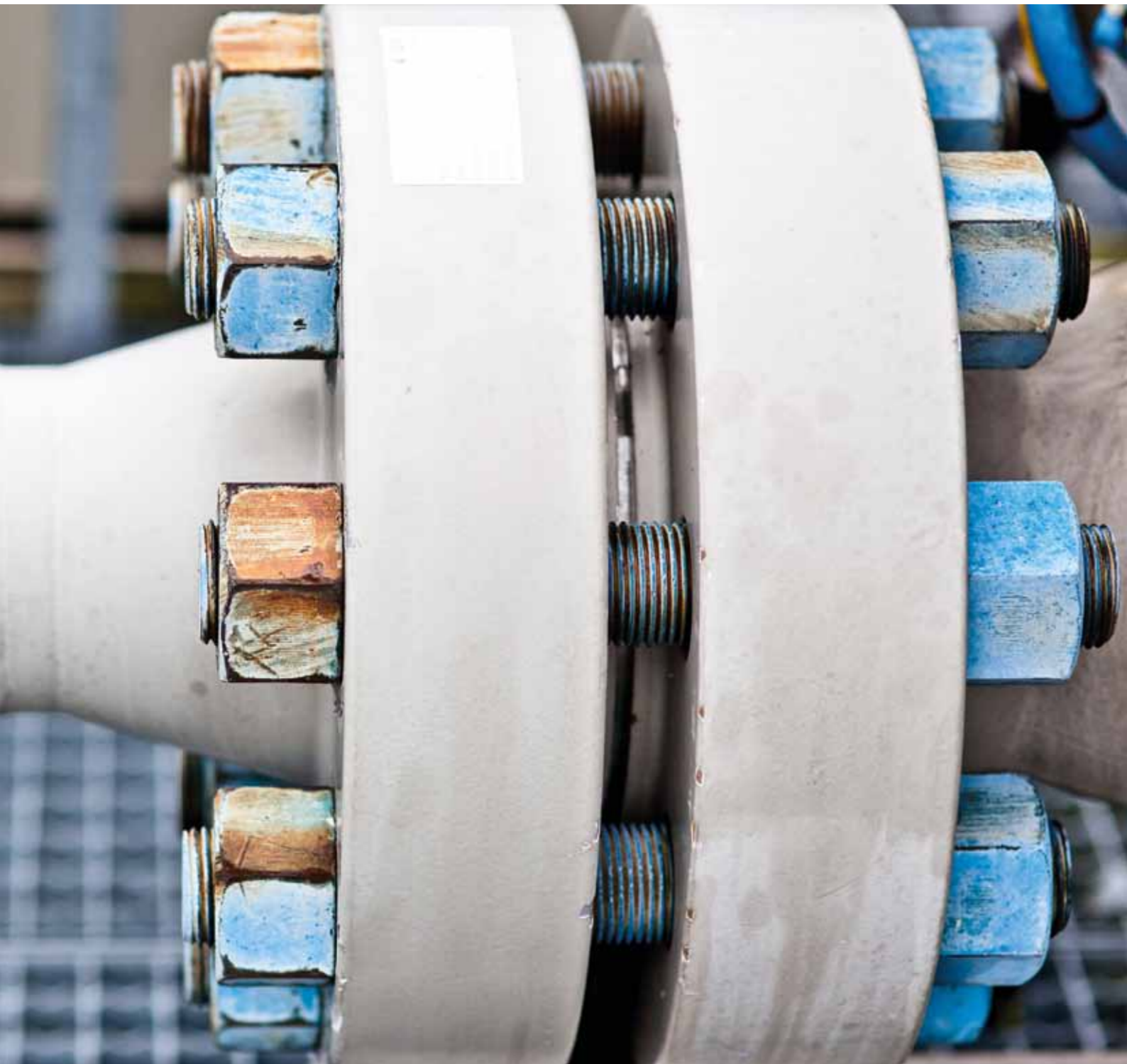
HOOFDZAKEN IN CIJFERS

	2011	2010
aantal participaties	183	185
waarvan exploratie	47	48
afzet EBN-aandeel (miljard m ³) ¹	30 ²	33 ²
<i>in miljoen euro:</i>		
omzet (uit doorlopende activiteiten)	7.103	6.486
netto resultaat (uit doorlopende activiteiten)	2.131	2.076
afdrachten aan de staat	5.788	5.339
investeringen	611	607
afschrijvingen	617	499
aantal medewerkers ³	68	75

¹ Alle volumes in dit verslag zijn, tenzij anders vermeld, uitgedrukt in miljard m³ aardgas (35,17 MJ bij 0 graden Celsius en 101,325 kPa) op basis van het deelnemingspercentage van EBN.

² Dit is inclusief het proportionele gedeelte van de afzet in de concessies waarin EBN niet zelf het gas ontvangt maar gerechtigd is tot een evenredig deel van de opbrengst.

³ Totaal aantal medewerkers ultimo 2011.

INHOUDSOPGAVE

	Voorwoord Jan Dirk Bokhoven	7
1	Verslag van de raad van commissarissen	11
2	Verslag van de directie	15
3	Corporate Governance en risicomanagement	29
4	Jaarrekening	37
	Algemeen	38
	Grondslagen voor de waardering en winstbepaling	40
	Geconsolideerde winst- en verliesrekening	48
	Geconsolideerde balans	49
	Wijzigingen geconsolideerd eigen vermogen	50
	Geconsolideerd kasstroomoverzicht	51
	Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	52
	Toelichting op het overzicht van totaal resultaat	53
	Toelichting op de balans	56
	Beleid om financiële risico's te beheersen	62
	Overige toelichtingen	67
	Vennootschappelijke winst- en verliesrekening	70
	Vennootschappelijke balans	71
	Toelichting op de vennootschappelijke jaarrekening	72
	Overige gegevens	73
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	74
	Kerncijfers	77
	Verklarende woordenlijst	78
	Contactinformatie	80

JAN DIRK BOKHOVEN:

“Aardgas is de ruggengraat van onze huidige energievoorziening.”

VOORWOORD JAN DIRK BOKHOVEN

Gas speelt een cruciale rol in de Nederlandse energievoorziening en de Nederlandse economie. Gas is bovendien onontbeerlijk om een meer duurzame energievoorziening tot stand te brengen. Gas blijft daarom in ieder geval de komende veertig tot vijftig jaar uitermate belangrijk.

Een aantal ontwikkelingen geeft echter duidelijk aan dat de olie- en gasindustrie én de Nederlandse overheid initiatieven moeten nemen om de exploratie, winning, transport en opslag van gas te stimuleren. De grote voorraden zoals het Groningenveld raken langzaam op en de winning van gas uit kleinere velden wordt steeds moeilijker. Daarbij neemt de maatschappelijke druk op (proef)boringen en gasopslag toe. Handhaven van de juiste infrastructuur voor gastransport is een cruciale factor in de Nederlandse ambitie om voor Noordwest-Europa een belangrijk logis-

tiek knooppunt te zijn voor de opslag en het transport van gas, maar ook voor de (door)ontwikkeling van bestaande en nieuwe velden.

In het licht van deze ontwikkelingen heeft EBN in 2011 haar visie, missie en strategie herijkt. De belangrijkste elementen zijn vervat in drie strategische pijlers. De eerste strategische pijler benadrukt het belang van het optimaal benutten van de potentie van de huidige velden.

Kennisopbouw en kennisuitwisseling, een optimaal investeringsklimaat en de toepassing van nieuwe technologieën zijn belangrijke factoren die operators kunnen stimuleren om de productie uit bestaande velden te maximaliseren. EBN wil hieraan bijdragen, bijvoorbeeld door kennis te delen over technieken om meer gas uit een veld te halen en over de toepassing van bijvoorbeeld de fracking technologie, die het mogelijk maakt om de gasvoorraden effectiever en efficiënter te ontsluiten.

Met de tweede strategische pijler richten we ons op het zoeken naar en ontwikkelen van nieuwe velden en stimuleren we de winning van moeilijk winbaar gas, zoals het aardgas dat zich in kleisteen- of kolenlagen bevindt. Het is hierbij cruciaal om de infrastructuur in stand te houden om de afvoerroutes van -nieuwe- velden te waarborgen. Onze in 2009 geformuleerde 30/30 ambitie ('in 2030 produceert Nederland 30 miljard m³ gas per jaar uit kleine velden') staat binnen de kaders van onze nieuwe strategie

nog absoluut overeind. We hebben hier concreet invulling aan gegeven en aangetoond dat het met de juiste inspanning mogelijk is dit doel te bereiken.

EBN wil bovendien bijdragen aan een stabiele energievoorziening in Nederland en waar mogelijk bijdragen aan de verduurzaming daarvan, onze derde strategische pijler. Aardgas is de ruggengraat van de huidige energievoorziening en gas blijft een wezenlijk onderdeel van de energiemix. Het is de schoonste fossiele brandstof die bovendien flexibel inzetbaar is, waardoor pieken en dalen in de energievoorziening goed opgevangen kunnen worden. Dat is belangrijk, zeker in combinatie met bijvoorbeeld windenergie, die wel duurzaam is, maar niet constant aanwezig.

EBN nam in 2011 deel aan een onderzoek dat is uitgevoerd door Energie Forum NL, een platform van ondernemingen die op diverse terreinen binnen de energiesector

actief zijn. Het rapport van dit onderzoek, dat in januari 2012 is gepubliceerd, toont aan dat het combineren van hernieuwbare energiebronnen met aardgas de beste perspectieven biedt om bij te dragen aan het verwezenlijken van een duurzame energievoorziening en de ambitieuze doelstellingen voor de reductie van CO₂ uitstoot. U kunt dit rapport downloaden op www.ebn.nl

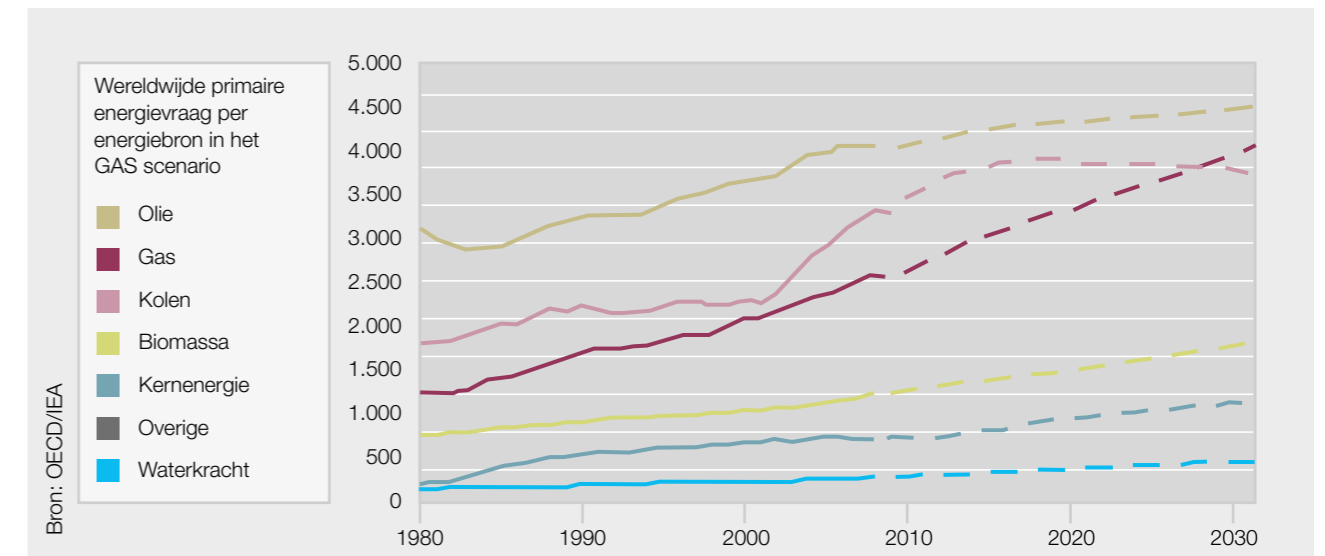
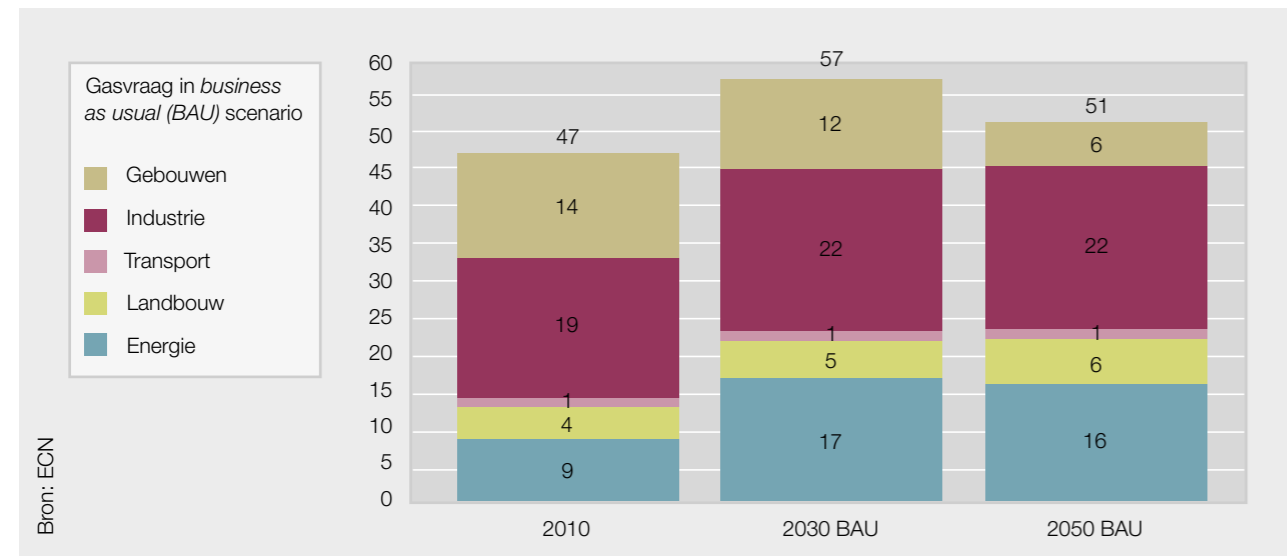
Om elk van deze strategische activiteiten maximaal te ondersteunen, is het essentieel dat wij actief en consistent met alle belanghebbenden van gedachten wisselen. De negatieve publiciteit en moeilijke besluitvorming over boringen naar gas uit kleisteen, maar ook de publieke weerstand tegen de Bergermeergasopslag geven duidelijk aan dat een goede dialoog en kennisuitwisseling een belangrijke voorwaarde is voor succes.

EBN's stakeholdermanagement richt zich op het vergroten van de maatschappelijke acceptatie van gas als de schoonste fossiele brandstof, op de acceptatie van veilige

en verantwoorde proefboringen en op het bereiken van een positief investerings- en beslisclimaat voor bestaande en nieuwe projecten. EBN zal meer en meer een actieve en initiërende rol nemen in het bij elkaar brengen van de diverse gesprekspartners, een rol die uitstekend past bij onze positie te midden van publieke en private partijen.

Onze nieuwe visie, missie en strategie geven een duidelijke richting aan onze activiteiten in de komende jaren. Daarbij zullen we onverminderd een actieve invulling blijven geven aan het beheer van onze deelnemingen.

w.g. J.D. Bokhoven
Directievoorzitter

VERSLAG VAN
DE RAAD VAN
COMMISSARISSEN

VERSLAG VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

In 2011 is de raad viermaal bijeengekomen. De leden van de raad waren bij alle bijeenkomsten aanwezig.

De raad heeft goedkeuring gegeven aan een aantal besluiten van de directie, waaronder de investeringen in de gasontwikkeling K4-Z en de ontwikkeling Q13a-Amstel olieveld. Verder heeft de raad het nieuwe directiereglement en de aangepaste klokkenluderregeling goedgekeurd. Daarnaast zijn onder meer de volgende onderwerpen besproken: de nieuw geformuleerde langetermijnstrategie, de voortgang van de projecten Bergermeer en Schoonebeek, de voorgenomen uitbreiding van de Norg gasopslag, de maatschappelijke acceptatie van gaswinning en diverse voor EBN relevante technische en marktontwikkelingen, zoals de ontwikkeling van de markt voor flexibiliteit. De raad heeft in juni een werkbezoek aan APX-Endex gebracht.

De raad heeft buiten aanwezigheid van de directie het functioneren van de directie besproken. Daarnaast heeft een zelfevaluatie plaatsgevonden van het functioneren van zowel de individuele leden als van de raad als geheel. Deze gaf geen aanleiding tot verdere acties.

EBN is geen beursgenoteerde onderneming waardoor de Corporate Governance Code niet van toepassing is op de organisatie. EBN onderschrijft echter het uitgangspunt van

de code dat transparantie naar belanghebbenden cruciaal is en richt zich waar mogelijk en relevant naar de principes van de code. Daarmee volgt EBN het beleid van de overheid voor staatsdeelnemingen. In het hoofdstuk Corporate Governance en risicomanagement van dit jaarverslag is een paragraaf opgenomen waarin is aangegeven naar welke principes uit de code EBN zich richt.

De raad voldoet aan de onafhankelijkheidscriteria en aan de profielschets zoals op grond van artikel 12 lid 2 van de statuten door de aandeelhouder is goedgekeurd.

De voorzitter van de raad, de heer Van der Meer, is het eerste aanspreekpunt voor de directie van EBN. De volledige raad heeft een collegiale verantwoordelijkheid. Alle leden van de raad zijn ook lid van de remuneratie- en de auditcommissie. EBN heeft ervoor gekozen om de remuneratie- en benoemingscommissie samen te voegen en beide gemakshalve met remuneratiecommissie aan te duiden. De heer Kramer treedt op als voorzitter van de remuneratiecommissie, de heer Gratama van Andel als voorzitter van de auditcommissie.

Rooster van aftreden

	Datum van eerste benoeming	Datum van herbenoeming	Einde termijn
Ir. R.M.J. van der Meer	1 januari 2006	2009	2013
Drs. A.H.P. Gratama van Andel	1 januari 2006	2009	2013
Ir. G.-J. Kramer	1 januari 2006	2010	2014
Mr. H.M.C.M. van Oorschot	1 januari 2006	2010	2014

Auditcommissie

De auditcommissie kwam in 2011 tweemaal bijeen in aanwezigheid van de directie. De externe accountant Ernst & Young was daar éénmaal bij aanwezig. Tijdens de bijeenkomsten heeft de auditcommissie onder andere aandacht besteed aan het jaarverslag, de jaarrekening en de accountantscontrole over het jaar 2010. Daarnaast is de auditcommissie nauw betrokken geweest bij de aanbestedingsprocedure voor de benoeming van de externe accountant. Dit heeft geresulteerd in de voordracht van Ernst & Young aan de aandeelhouder. De aandeelhouder heeft de externe accountant conform de voordracht van de raad benoemt. Verder hebben de leden gesproken over het financieringsplan en de kredietfaciliteiten, de prognose van de liquiditeiten, risicomanagement en de evaluatie van het financiële rendement van een aantal investeringsprojecten die door de raad zijn goedgekeurd.

Remuneratiecommissie

De remuneratiecommissie kwam in 2011 driemaal bijeen. Gedurende het verslagjaar 2011 zijn de heer J.W.P.M. Haenen (commercieel directeur) per 1 januari en de heer D.G. Roest (financieel directeur) per 31 maart teruggetreden. De raad is de heren Roest en Haenen zeer erkentelijk voor de positieve bijdrage die zij geleverd hebben bij het verzelfstandigen van EBN, de overgang van Heerlen naar Utrecht en het opbouwen van de nieuwe organisatie in Utrecht. De raad is actief betrokken geweest bij het verder stroomlijnen van de organisatie en de benoeming van de vier titulaire directeuren. Vanaf 1 april 2011 vormt de heer Jan Dirk Bokhoven (voorzitter) met mevrouw Maxine Tillij (director corporate affairs) en de heren Thijs Starink (director asset management), Jan Boekelman (director finance) en Berend Scheffers (director technology) het directieteam van EBN.

Jaarrekening

De raad van commissarissen heeft kennis genomen van het jaarverslag, de jaarrekening en de verklaring van de accountant Ernst & Young. De raad kan zich met deze stukken verenigen en beveelt de algemene vergadering van aandeelhouders aan de jaarrekening overeenkomstig vast te stellen.

Raad van commissarissen, Utrecht, 21 maart 2012

w.g. R.M.J. van der Meer (voorzitter)
w.g. A.H.P. Gratama van Andel
w.g. G.-J. Kramer
w.g. H.M.C.M. van Oorschot

VERSLAG VAN
DE DIRECTIE

2

VERSLAG VAN DE DIRECTIE

EBN sluit 2011 af met goede financiële resultaten: de omzet was EUR 7,103 miljard en de afdrachten aan de Nederlandse Staat kwamen uit op EUR 5,788 miljard.

Terugblik 2011

Op operationeel vlak heeft EBN het aantal geplande exploratie- en evaluatieboringen ruim overtroffen. De gasproductie uit kleine velden bleef echter ver achter bij de prognose als gevolg van productieproblemen op 1 platform met een significant effect op de totale productie. De investeringen zijn iets lager uitgekomen dan verwacht door uitstel van de investeringen in vooral opslagprojecten. EBN heeft een nieuwe visie en missie geformuleerd en deze uitgewerkt in drie strategische pijlers.

Deelname in vergunningen

Per 31 december 2011 participeert EBN in 125 winningsvergunningen (24 op land, 101 op zee) en 47 opsporingsvergunningen (5 op land, 42 op zee), in 4 pijpleidingen, 4 gasopslagen, de gaszuiveringsinstallatie Emmen, de gasbehandelingsinstallatie K-13 Den Helder en in groot-handelsmaatschappij GasTerra B.V. Er zijn 4 nieuwe samenwerkingsverbanden gestart in opsporing in 2011 en er zijn er ook 4 beëindigd. Van in totaal 5 opsporingsvergunningen is afstand gedaan en 1 samenwerkingsverband is omgezet van opsporing naar winning. Drie samenwerkingsverbanden in winning zijn beëindigd omdat de vergunning is teruggegeven.

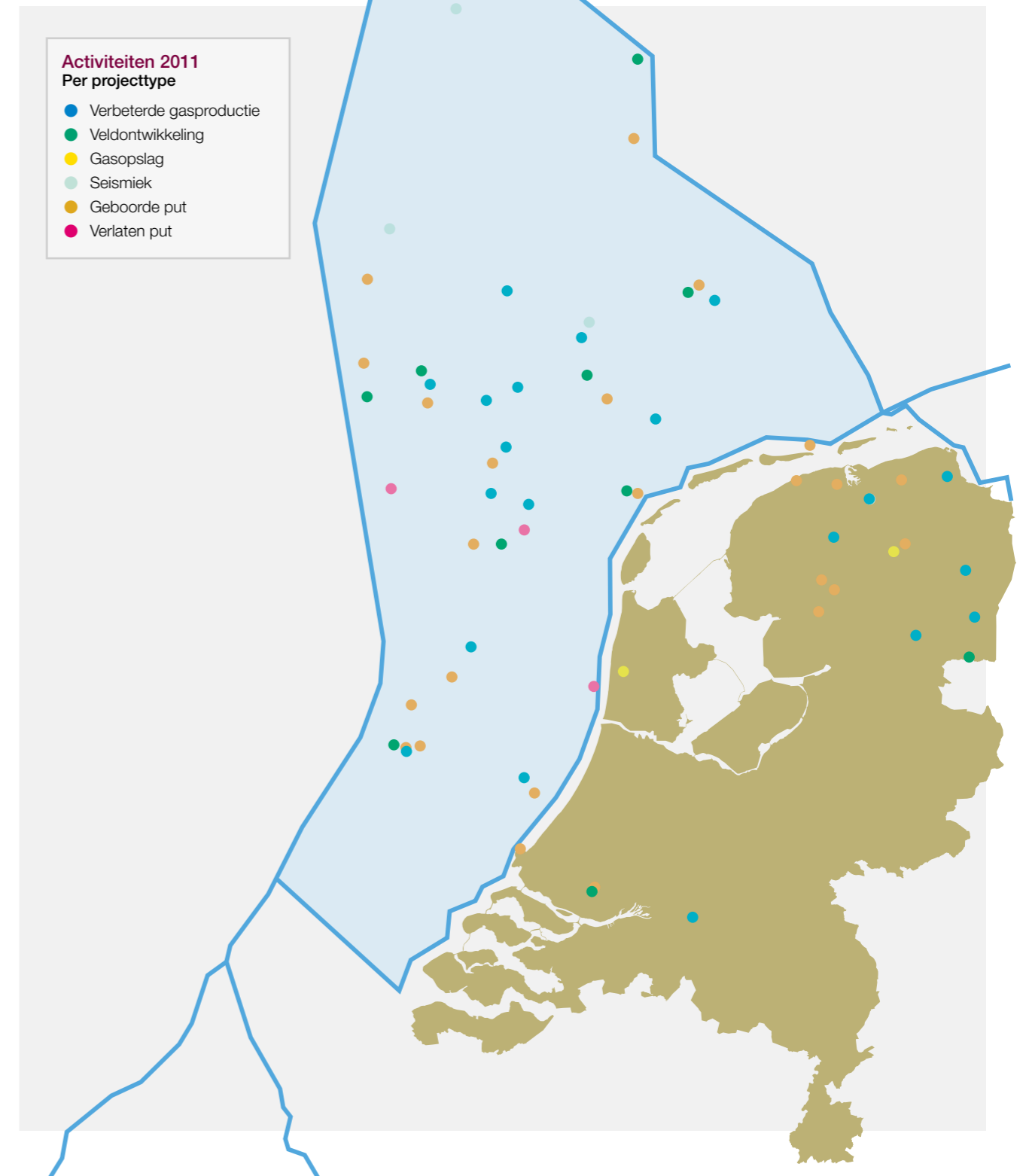
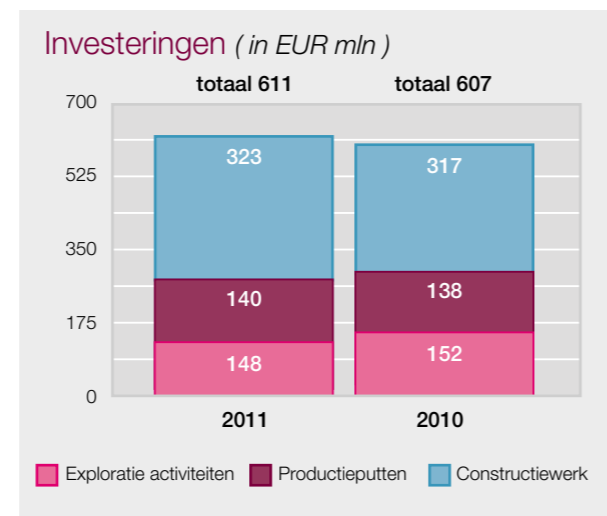
Portfolio van gas- en olievelden

Het totaal aantal producerende gas- en olievelden in Nederland waarin EBN deelneemt is 258, waarvan 255 velden gas produceren en 3 velden olie. In 2011 werd geïnvesteerd in de handhaving en uitbreiding van bestaan-

de productie uit 244 gasvelden en 2 olievelden. Daarnaast werden 11 nieuwe gasvelden en 1 nieuw olieveld (Schoonebeek) in productie genomen. De grootste en belangrijkste projecten waar EBN momenteel in investeert zijn de herontwikkeling van het Schoonebeekolieveld en de bouw van de Bergermeergasopslag.

Investeringen

De investeringen in de deelnemingen van EBN waren in 2011 EUR 611 miljoen. Dit is ongeveer hetzelfde niveau als in 2010. EBN investeerde EUR 148 miljoen in exploratie- en evaluatie-activiteiten, EUR 140 miljoen in productieputten en EUR 323 miljoen in constructiewerk.

Project: Norg

Het Groningen gasveld speelt al sinds de jaren zestig een belangrijke rol in de Nederlandse gasvoorziening. Door de geleidelijke afname van de druk in dit gasveld zijn maatregelen nodig om ook tijdens piekvraag voldoende aardgas te kunnen leveren. Eind jaren negentig werd daarom onder meer in Langelo de ondergrondse gasopslag Norg aangelegd. In de zomer wordt in de gasopslag Norg een deel van het geproduceerde aardgas uit het Groningen gasveld opgeslagen. In de winter, als de vraag naar aardgas sterk toeneemt (piekvraag), kan de gasopslag Norg bijspringen. Dit wordt steeds belangrijker in de toekomst. Om aan de stijgende capaciteitsvraag bij een dalende druk in het Groningen veld te kunnen blijven voldoen, zal de capaciteit van de gasopslag Norg worden vergroot.

Na de voorgenomen uitbreiding, waarmee eind 2011 is gestart, produceert de ondergrondse opslag Norg 80 miljoen kubieke meter aardgas per dag. Nu is dat nog 50 miljoen kubieke meter. Het opslaan van gas in de Nederlandse ondergrond past uitstekend bij de doelstelling van EBN om de Nederlandse ondergrond optimaal te benutten. EBN heeft een belang van 40% in deze gasopslag. De NAM is als operator verantwoordelijk voor het dagelijks beheer.

Feiten en cijfers gasopslag Norg

- Opslag van laagcalorisch aardgas voor huishoudelijk gebruik
- Reservoir op een diepte van 3000 meter
- 6 gasputten vanaf het begin, extra putten gepland
- 2 productie-installaties voor het drogen van aardgas
- Productiecapaciteit van 50 naar 80 miljoen m³ per dag
- Injectiecapaciteit van 30 naar 45 miljoen m³ per dag
- Compressorcapaciteit van 2 naar 3 maal 39 Megawatt

Boringen

Het aantal afgeronde boringen in 2011 was 19. In totaal 13 boringen toonden gas of olie aan, 4 putten waren droog, 2 toonden hoeveelheden koolwaterstoffen aan die op dit moment vanuit economisch oogpunt niet in aanmerking komen voor winning. Het totaal aantal afgeronde putten (exploratie, evaluatie en productie) was 57: exploratie en evaluatie 19, productie 38 (inclusief Schoonebeek).

2011	totaal	gas/olie	droog/niet economisch
Exploratieboringen	19	11/2	4/2
Productieboringen	38	15/22	1
Nieuwe velden in ontwikkeling	12	11/1	n.v.t.

Productie en reserves

De gasproductie uit het Groningerveld was in 2011 ruim 46 miljard m³. De productie uit kleine velden bedroeg ruim 27 miljard m³. In totaal werd ruim 74 miljard m³ gas geproduceerd, waarvan 1,2 miljard m³ weer werd geïnjecteerd in ondergrondse gasopslagen. De netto productie bedroeg daarom 73 miljard m³. EBN's netto gasproductie is 30 miljard m³ en de netto olieproductie van EBN is 1,2 miljoen bbl.

Bij het vaststellen van reserves volgt EBN de definities zoals in 2007 vastgelegd in het Petroleum Resources Management System. De gasreserves van velden waarin EBN participeert bedragen per 31 december 2011 (op 100% veldbasis) 1065 miljard m³, waarvan EBN's aandeel 431 miljard m³ bedraagt. Dit is een afname van bijna 74 miljard m³ ten opzichte van het voorgaande jaar.

Verkopen

Onder invloed van het wereldwijde economisch herstel zat de prijs voor Dated Brent begin 2011 al in een opwaartse trend. Het uitbreken van de burgeroorlog in Libië en de onrust in andere olieproducerende landen in het Midden-Oosten versterkte deze trend, waardoor in april 2011 de Dated Brent een piek bereikte van rond de USD 125/bbl.

Als gevolg van de zorgen rondom de Europese en Amerikaanse staatschulden en het afgenomen vertrouwen in de economie zijn gedurende de laatste drie kwartalen van 2011 de olieprijsen vervolgens licht gedaald richting USD 110/bbl.

De spotprijzen voor gas tonen al een langere periode flinke volatiliteit en 2011 is daar geen uitzondering op gebleken. Als gevolg van de koppeling van de Norm Inkoop Prijs (NIP, de prijs die GasTerra betaalt voor kleine velden gas) aan de olie- en spotgasprijzen en de verschillende vertragingsfactoren, is de NIP gedurende 2011 gestegen van EUR 22,5/MWh in het begin van 2011 naar ruim EUR 26/MWh aan het einde van 2011. Ondanks de lagere productieniveaus in 2011 ten opzichte van 2010, is de omzet van EBN in 2011 door de prijseffecten toegenomen.

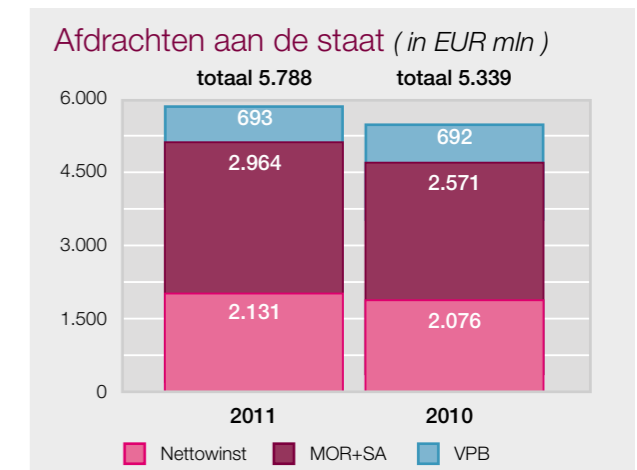
Financieel resultaat

Het financiële resultaat is met een jaaromzet van EUR 7,103 miljard ten opzichte van 2010 gegroeid met EUR 617 miljoen (10%). De stijging van de omzet hield voornamelijk verband met gerealiseerde hogere opbrengstprijzen (22%) bij een lagere afzet van aardgas (-9%). Daarnaast bleven de afgezette volumes van olie en condensaat achter bij 2010, gecompenseerd door een hogere olieprijs. De winst kwam uit op EUR 2,131 miljard.

Operationele kosten bedroegen EUR 658 miljoen, dat is 5% meer dan in 2010. De totale afdracht aan de Nederlandse Staat bedroeg EUR 5,788 miljard.

Financiering

In oktober heeft EBN nieuwe in Zwitserse Francs luidende obligaties uitgegeven ter waarde van in totaal EUR 416 miljoen: een tranche van CHF 350 miljoen met een looptijd van vijf jaar en een tranche van CHF 150 miljoen met een looptijd van twaalf jaar. De all-in kosten bedroegen —na omzetting van de opbrengst in euro's en afdekking van het rente- en valutarisico— 2,281% voor de vijfjaarstranche en 3,385% voor de twaalfjaarstranche. De obligatie-uitgifte diende voornamelijk ter financiering van investeringen.

30/30 Ambitie: activiteitenplannen

EBN heeft in 2010 voor zeven onderwerpen activiteitenplannen opgesteld. Deze activiteitenplannen geven inzicht in de stappen die gezet moeten worden om de additionele reserves in de Nederlandse bodem te ontwikkelen om zo bij te dragen aan de 30/30 ambitie, de ambitie om in 2030 jaarlijks nog 30 miljard m³ gas uit kleine velden te produ-

ceren. Deze stappen kunnen betrekking hebben op het realiseren van technische -, commerciële -, juridische - of organisatorische randvoorwaarden.

Een langetermijnvisie en werkprogramma's zijn uitgewerkt voor de volgende zeven onderwerpen:

- Exploratie
- End-of-field-life
- Shallow reservoirs
- Schalie reservoirs
- Stranded fields
- Tight reservoirs
- Infrastructuur

Activiteitenplan exploratie

In 2011 zijn zes exploratiewerkshops gehouden met operators. Deze workshops hadden tot doel om duidelijk inzicht te krijgen in het exploratiepotentieel in Nederland zoals dat door de huidige operators wordt geschat. Deze informatie is gebruikt om EBN's exploratiedatabase te actualiseren. Het 3D seismisch onderzoek in het noordelijk deel van het Continentaal Plat (D, E, F blokken) is in 2011 grotendeels afgerond.

In 2011 namen EBN, TNO en het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Infrastructuur gezamenlijk deel aan de Prospex Fair in Londen. Voor het behalen van de 30/30 doelstelling is het belangrijk dat de exploratie acti-

viteiten in Nederland toenemen. Deze tweedaagse beurs bleek een uitermate geschikte gelegenheid om het potentieel van de Nederlandse bodem en de mogelijkheden om nieuwe projecten te ontwikkelen onder de aandacht te brengen van internationale olie- en gasmaatschappijen.

Activiteitenplan stranded fields

In 2011 is een overzicht gemaakt van aangetoonde gasvelden waarvoor (nog) geen ontwikkelplannen bestaan, de zogenaamde stranded fields. Het blijkt dat de belangrijkste oorzaken hiervoor zijn: weinig permeabel reservoir gesteente, voorkomen te klein, voorkomen te afgelegen ten opzichte van infrastructuur, ongunstige gascompositie en fiscale omstandigheden.

Activiteitenplan end-of-field-life (EOFL)

Onderzoek naar end-of-field-life technologie in 2011 richtte zich vooral op het in kaart brengen van het portfolio. EBN heeft een vragenlijst uitgestuurd naar operators om samen de knelpunten te verduidelijken. De bevindingen van dit onderzoek zijn gerapporteerd in de grote Gas Well Deliquification Workshop Groningen 2011.

Activiteitenplan tight reservoirs

Reservoirs met een lage permeabiliteit waardoor het gas

moeilijk te produceren is, zijn in 2011 in kaart gebracht. Met deze informatie zijn simulaties uitgevoerd die goed inzicht geven in de waarde van dit deel van het portfolio. Met behulp van de resultaten is het bovendien mogelijk om de waarde die gegenereerd kan worden met een eventuele doorbraak in winningstechnieken, te kwantificeren.

Activiteitenplan shallow reservoirs

In de afgelopen periode is gestart met het in kaart brengen van 'bright spots', het beschrijven van de voorkomens zonder aangetoond gas in ondiepe zanden, de shallow prospects en het kwantificeren van de mogelijke gasvolumes. Inmiddels zijn verschillende nieuwe shallow gas prospects geïdentificeerd en duidelijk beschreven.

Activiteitenplan infrastructuur

Voor alle offshore gaswinningsinstallaties in Nederland is een aantal scenario's opgesteld voor de ontmantelingsdatum op het Continentaal Plat. Op basis van de analyse is een urgentielijst van aandachtsgebieden gemaakt. Hiermee heeft EBN een goede basis om gericht in overleg te treden met de operator rondom hun end-of-field-life strategie. EBN's doelstelling is om ervoor te zorgen dat geen platform verwijderd wordt zonder een gedegen analyse van het restpotentieel.

Activiteitenplan schalie reservoirs

Het thema gas uit kleisteen (schalie) is in Nederland in 2011 zeer actueel geworden door de boorplannen van Cuadrilla Resources B.V.. Zo bleek er een grote behoefte aan voorlichting op dit gebied te bestaan bij een breed publiek zoals politici in de Tweede Kamer, gemeenteraden en zeker ook de lokale bevolking. Door informatie te delen met de verschillende stakeholders wil EBN een positieve bijdrage leveren aan de voorlichting en discussie rondom

Project: Bergermeer

De Nederlandse overheid heeft de ambitie uitgesproken om de gasrotonde van Noordwest-Europa te worden. Om deze ambitie te verwezenlijken is voldoende opslagcapaciteit essentieel. Daarbij zijn door de geleidelijke afname van de druk in het Groningen gasveld maatregelen nodig om ook tijdens piekvraag voldoende aardgas te kunnen leveren.

EBN ziet kansen om het Bergermeer gasveld te benutten voor gasopslag om de leveringszekerheid van gas te waarborgen, nu en in de toekomst. Daarbij is deze gasopslag een uitstekend voorbeeld van optimale benutting van de Nederlandse ondergrond. TAQA Energy is als operator partner van EBN in dit project en is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van de gasopslag. EBN heeft een belang van 40%.

het onderwerp. Parallel hieraan zullen onderzoeken (o.a. met kennisinstututen en studenten) blijven plaatsvinden op het gebied van gesteentemechanica en optimale veldontwikkeling.

Gasrotonde

De Gasrotondestrategie van de Nederlandse overheid is er op gericht om Nederland te positioneren als knooppunt in de internationale gasstromen en als distributiecentrum van gas in Noordwest-Europa vanuit de volgende overwegingen:

- Het veilig stellen van de gasvoorziening en -levering;
- Maximaal benutten van de nationale bodemschat aardgas;
- Benutten en uitbreiden van de hoogwaardige kennis, expertise en ervaring van Nederland op gasgebied.

Project: Schoonebeek

In januari 2011 is de NAM in samenwerking met EBN gestart met nieuwe aardoliewinning uit het Schoonebeek olieveld. Midden jaren negentig werd de oliewinning gestopt omdat het met de technieken van toen niet meer rendabel was. Een studie heeft echter uitgewezen dat hervatting van de oliewinning technisch en economisch haalbaar is. Dit heeft geleid tot de terugkeer van de NAM en EBN naar Schoonebeek in januari 2009 voor de herontwikkeling van het olieveld. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van nieuwe technieken, zoals horizontale putten in combinatie met lagedrukstoominjectie en hoogrendementspompen. De NAM is operator en daarmee verantwoordelijk voor de feitelijke winning van de olie. EBN heeft een deelname van 40% in deze concessie.

JAN DIRK BOKHOVEN:

“Het gebruik van aardgas is zo vanzelfsprekend”.

Vanuit de publieke taak als deelnemer in onshore en offshore opsporings- en winningsactiviteiten is EBN nauw betrokken bij het realiseren van de Gasrotondestrategie. Het maximaal benutten van het gas in Nederlandse bodem (het Groningenveld én de kleine velden) is één van de belangrijke beleidsacties die de overheid heeft geformuleerd in het kader van de Gasrotondestrategie. EBN's 30/30 ambitie ('in 2030 produceren we jaarlijks 30 miljard kubieke meter gas uit kleine velden') sluit hier naadloos op aan. Vanuit het Overlegplatform Gasrotonde heeft EBN in 2011 actief deelgenomen aan de werkgroepen 'The Dutch Mining Climate' en 'A shared gas communications strategy' en was voorzitter van de werkgroep 'Technology enablers'. De Minister van EL&I heeft in november 2011 gerapporteerd aan de Tweede Kamer over de voortgang van de Gasrotonde. Meer over de Gasrotonde kunt u lezen op www.gasrotonde.nl

Maatschappelijk belang

EBN ziet maatschappelijk verantwoord ondernemen als een integraal onderdeel van haar activiteiten. Dit uit zich op vlakken als:

- Kennis ontwikkelen en uitdragen;
- Interactie met belanghebbenden;
- Zorg voor het personeel.

Om de economische -, sociale - en milieuaspecten van haar bedrijfsvoering en operationele activiteiten te kunnen volgen heeft EBN KPI's opgesteld. Op www.ebn.nl rapporteren we over een aantal van deze KPI's. Deze online rapportage wordt in de loop van 2012 uitgebreid. De KPI's zijn mede vastgesteld op basis van algemene GRI-richtlijnen en de richtlijnen specifiek voor de olie- en gasindustrie.

Project: Noord-Brabant

In 2009 heeft Brabant Resources, een dochteronderneming van Cuadrilla Resources Nederland, een vergunning van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) ontvangen voor exploratie naar gas uit kleisteen in Noord-Brabant.

In opdracht van EBN heeft TNO in 2009 een groot-schalig onderzoek gedaan naar het potentieel van gas uit kleisteen in de Nederlandse ondergrond. Op basis van de uitkomsten ziet EBN perspectief voor de winning en investeert daarom in verdere opsporing. Proefboringen moeten uitwijzen of gas uit kleisteen ook in Nederland economisch winbaar is. Er zijn zorgen ontstaan over de risico's voor mens en milieu, waardoor er weerstand is tegen de voorgenomen proefboringen in Boxtel en Haaren. In november 2011 heeft Maxime Verhagen (Minister van EL&I) een onafhankelijk onderzoek afgekondigd naar de risico's van gas uit kleisteen voor mens en milieu. EBN ondersteunt deze keuze, omdat veilig en verantwoord ondernemen centraal moet staan bij alle mijnbouwactiviteiten.

Kennis ontwikkelen en uitdragen

Het ontwikkelen, uitdragen en beschikbaar stellen van kennis is een cruciale rol voor EBN binnen de olie- en gasindustrie en richting de overheid. EBN trekt deze rol graag breder om onze maatschappelijke betrokkenheid bij al onze stakeholders concreet vorm te geven.

Zo stelt EBN regelmatig studenten in de gelegenheid om met ondersteuning hun afstudeerscriptie te schrijven. In 2011 zijn vier studenten afgestudeerd op basis van een samen met EBN opgesteld onderzoeksproject. In 2011 is in samenwerking met het Universiteitsfonds Delft het initiatief genomen voor de jaarlijkse Geo Energy Award Scriptieprijs voor de beste afstudeerscriptie op het gebied

van innovatieve technieken voor de olie- en gaswinning. Deze prijs is in 2011 voor het eerst uitgereikt.

Daarnaast ondersteunen wij organisaties en evenementen die bijdragen aan de ontwikkeling en verspreiding van kennis over olie- en gaswinning in Nederland. We leveren een bijdrage aan het Clingendael International Energy Programme, een denktank voor geopolitieke vraagstukken, en het Energy Delta Institute, een training- en kennisinstituut voor de gasindustrie.

EBN medewerkers hebben in 2011 op uiteenlopende relevante podia in binnen- en buitenland gesproken en op die manier de kennis en ervaring van EBN uitgedragen. In 2011 zijn 32 lezingen door EBN medewerkers gegeven over onderwerpen zoals het mijnbouwklimaat in Nederland, de winning van gas uit kleine velden en het belang van aardgas in de totale energievoorziening van Nederland.

<i>Joint Industry Projects</i>	
studie	onderzoeksinstituut
Carboon (reservoirs)	TNO
Shallow gas (potentieel in Nederland)	TNO
Deliquification of gaswells	TNO
PetGas (Schaliegas petrophysics)	Leeds University
Post fracture Clean-up	Frac Technology
Ten Boer (reservoir architectuur)	TU Delft
Living North Sea initiative	IMSA
Techno-economic Assessment of Water Management Solutions	Gas Technology Institute
Gas-to-wire	NOGEPa
Brabantbreed geothermie (het potentieel van geothermie in Brabant)	Brabantbreed coalitie

Joint Industry Projects

JIP studies worden uitgevoerd door onderzoeksinstituten en universiteiten al dan niet in samenwerking met andere (markt-)partijen. Joint Industry Projects zijn een goed voorbeeld van EBN's betrokkenheid bij kennisontwikkeling. In 2011 participeerde EBN in 10 onderzoeksprojecten (zie voorgaande tabel).

Relaties met onze stakeholders

EBN vindt een constructieve dialoog met onze belanghebbenden noodzakelijk om onze activiteiten goed en verantwoord uit te kunnen voeren. De uitwisseling van informatie en standpunten scherpt ons vermogen om de juiste beslissingen voor een verantwoorde bedrijfsvoering te kunnen nemen.

De Nederlandse samenleving is een cruciale factor als het gaat om publieke acceptatie voor het opsporen en winnen van nieuwe gasvelden. De sociale dynamiek rondom bijvoorbeeld de gasopslag in Bergermeer en de proefboring naar aardgas uit schalie in Bostel illustreren het belang van gedegen dialoog over de bezorgdheid rond dergelijke projecten.

Het is belangrijk dat mogelijke risico's en bezorgdheden besproken worden in samenhang met de zestig jaar ervaring gaswinning uit de Nederlandse bodem, de uitstekende veiligheidseisen in Nederland en de belangrijke rol van gas als relatief schone fossiele brandstof in de overgang naar duurzame energievormen. EBN ziet een belangrijke rol voor zichzelf om via informatievoorziening en dialoog het maatschappelijk draagvlak voor olie- en gaswinning te bevorderen.

De mensen van EBN

In het licht van het maatschappelijke belang van de activiteiten van EBN, om onze rol in de energieketen in Nederland goed te kunnen invullen én voor de continuïteit van onze organisatie zijn getalenteerde en gemotiveerde medewerkers voor EBN van groot belang. Het personeelsbeleid van EBN stelt zich ten doel de juiste professionals aan te trekken, te motiveren en te behouden. Met nadruk willen we onze medewerkers boeien en niet alleen binden, onder andere door uitdagend werk aan te bieden en de kennis en vaardigheden van onze mensen voortdurend verder te ontwikkelen in lijn met de ontwikkeling van EBN.

Personeelsbezetting

Eind 2011 waren er 68 mensen in dienst bij EBN, waarvan 19 mensen met een parttime dienstverband. Daarnaast zijn er 6 inleenkrachten werkzaam.

Het percentage vrouwen bedraagt 31%, een lichte daling ten opzichte van 2010. De gemiddelde leeftijd van de medewerkers is 40,9 jaar; 63% van de medewerkers is jonger dan 45 jaar.

Opleiding en ontwikkeling

Ontwikkeling en groei van de medewerkers is een belangrijk aandachtsgebied voor EBN. Het uitgangspunt is dat elke medewerker een ontwikkelplan heeft. Het doel van het ontwikkelplan is tweeledig: persoonlijk - gestructureerd nadenken over de eigen ontwikkeling; en bedrijfsmatig - een goede basis creëren voor het invullen van sleutelposities. Het ontwikkelplan beslaat steeds een periode van drie tot vier jaar en wordt jaarlijks geëvalueerd.

In 2011 besteedden we gemiddeld 48 uur per medewerker aan opleiding, wat een totaal geeft van 417 opleidingsdagen.

Opleidingsniveau EBN medewerkers in 2011:		
Academisch: 47	HBO: 8	MBO: 13

EBN Academy

EBN is in 2010 gestart met het opzetten van een eigen EBN Academy. Het doel van de EBN Academy is medewerkers in staat stellen hun ontwikkelplannen uit te voeren. Het gaat daarbij niet alleen om opleidingen die gericht zijn op vakinhoud; de EBN Academy richt zich ook op competentieontwikkeling en het opdoen van ervaring. In 2011 is de EBN Academy uitgebreid met een trainee-pool. Pas afgestudeerden komen in dienst bij EBN en krijgen een opleidingstraject aangeboden voor een periode van drie jaar.

Gezondheid en veiligheid

In 2011 hebben 55 van de op dat moment 62 EBN werknemers vrijwillig deelgenomen aan het periodiek medisch onderzoek (PMO). Op basis van de uitkomsten van een risico-inventarisatie in verband met veiligheid op de werkvloer (uitgevoerd in 2010) heeft EBN in dit periodiek medisch onderzoek specifiek aandacht besteed aan de gezondheidsrisico's van veelvuldig werken achter beeldschermen. Daarnaast is in 2011 een Health Check uitgevoerd bij 52 medewerkers, waarbij is gekeken naar de algemene fysieke gesteldheid en vitaliteit.

Eind 2011 telde EBN 6 bedrijfshulpverleners en heeft 1 ontruimingsoefening plaatsgevonden. In 2011 hebben zich geen veiligheidsincidenten voorgedaan.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim in 2011 is constant gebleven op 4,1%. EBN heeft in 2011 een actief reïntegratiebeleid gevoerd. Het langdurig ziekteverzuim is licht gedaald naar 2,8%.

Het kort ziekteverzuim is licht gestegen naar 1,3%. Het is EBN's streven om het kort ziekteverzuim onder 2,5% te houden.

Ziekteverzuim in %	2011	2010
Kort verzuim	1,3	1,1
Lang verzuim	2,8	3,0
Totaal	4,1	4,1

Project: Q16-Maasveld

Een doelstelling van de Nederlandse overheid en EBN is om zoveel mogelijk gas te produceren uit kleine velden. De ontwikkeling van het Q16-Maas gasveld is een uitstekend voorbeeld van succesvolle exploratie van een klein gasveld. De proefboring in 2011 door operator Oranje-Nassau Energie (ONE) heeft opnieuw aangetoond dat veilig en verantwoord boren naar aardgas op land, in overleg met alle betrokken partijen, heel goed mogelijk is. ONE is in juni 2011 vanaf de Maasvlakte begonnen met de proefboring naar het gasreservoir Q16-Maas. Het reservoir bevindt zich drie kilometer ten noordwesten van de Maasvlakte op een diepte van ongeveer twee en een halve kilometer onder de Noordzee.

In augustus 2011 werd voor het eerst gas aangetroffen. Inmiddels is het gasveld uitgebreid getest en geëvalueerd. De conclusie is dat er voldoende gas aanwezig is om het veld te gaan ontwikkelen, met een totale verwachte productie van 820 miljoen m³ gas. Deze hoeveelheid gas is voldoende om gedurende een periode van acht jaar een stad als Apeldoorn van gas te voorzien. Het aandeel van EBN in dit gasveld (40%) zorgt voor een geschatte bijdrage aan de Nederlandse samenleving van EUR 100 miljoen gedurende de economische levensduur van dit gasveld.

Eén langdurig zieke medewerker is in 2011 volledig geïntegreerd. Bovendien heeft EBN een langdurig zieke medewerker van een andere organisatie (waar geen passende werkzaamheden voorhanden waren) geholpen bij volledige reïntegratie in het arbeidsproces.

Kernwaarden

In 2011 heeft de directie in consultatie met medewerkers kernwaarden voor EBN opgesteld. De kernwaarden zijn met de hele organisatie besproken en geëvalueerd en zijn bovendien opgenomen in de aangepaste gedragscode die in 2012 van kracht wordt. Deze gedragscode vindt u op www.ebn.nl

Ondernemingsraad

In 2011 heeft vier keer periodiek overleg plaatsgevonden tussen de bestuurder en de ondernemingsraad. Daarnaast is geregeld informeel overlegd. De belangrijkste onderwerpen die in 2011 zijn besproken waren:

- Statutenwijziging als gevolg van de nieuwe directiestructuur;
- Uitkomsten van EBN's medewerker tevredenheids-onderzoek en de cultuurdag;
- Wijziging van de salarisindexatiemethodiek;
- Wijziging van de Klokkeluidersregeling;
- Aanpassing van de target- en beloningscyclus.

De ondernemingsraad heeft vier leden: Martin Boubin, Jeroen Piket (voorzitter), Ruben Swart en Edmund Wellenstein (secretaris). De zittingstermijn van de ondernemingsraad loopt tot en met 31 december 2013.

Toekomstverwachting

Vooruitblik 2012

De gasmarkt is sinds het uitbreken van de crisis in 2008 nog steeds flink in beweging. De normale vraag en aanbod mechanismen in combinatie met seizoensinvloeden zorgen voor een basisprijs op de gasmarkten. Echter, de natuurramp in Japan en de daarop volgende beslissing over kernenergie in Europa, een mogelijke tweede wereldwijde recessie, onzekerheden op de beurzen en de onzekerheid in de Euroregio, zorgen voor flinke prijschommelingen op de gasmarkt. EBN verwacht in 2012 een vergelijkbare hoeveelheid gas af te kunnen zetten als in 2011. Als gevolg van de start van de Schoonebeek productie, stijgt EBN's olieproductie in 2012 naar verwachting tot 2,5 miljoen vaten. Omzet en resultaat blijven naar verwachting ongeveer gelijk. De exploratie- en productieactiviteiten zullen in 2012 wederom op een hoog niveau liggen. EBN verwacht dat het aantal deelnemingen zal toenemen richting de 200. Het totale investeringsniveau zal vergelijkbaar zijn met de gerealiseerde investeringen in 2011.

Het totaalbedrag aan investeringen in de deelnemingen zal in 2012 ongeveer EUR 1,5 miljard bedragen, waarvan het EBN deel EUR 730 miljoen is. Hiervoor zullen 19 exploratieputten en 28 productieputten geheel of gedeeltelijk worden geboord. Verder werkt EBN aan de ontwikkeling van 15 velden. Van deze velden komen er naar verwachting 10 in productie in 2012. We verwachten niet dat er in 2012 velden worden ingesloten.

In 2012 zal tijd en aandacht uitgaan naar het implementeren van de herijkte langetermijnstrategie. De directie heeft een aantal strategische initiatieven uitgewerkt die in 2012 verder worden vormgegeven. De focus zal hierbij liggen op

het in standhouden of verbeteren van het productieniveau van de producerende velden, het toevoegen van nieuwe reserves door exploratieactiviteiten en de ontwikkeling van nieuwe velden. EBN zal steeds meer initiatieven ontplooiën om vooral de middenlange en langetermijn gasproductie voor Nederland veilig te stellen.

De verwachting is dat de Raad van State in april 2012 een uitspraak over het Bergermeer project doet en dat vanaf augustus 2012 de bouwwerkzaamheden kunnen worden gestart.

Vooruitblik 2013-2017

Volgens de huidige prognoses zal de te verwachten productie van gas uit kleine velden in de periode 2013-2017 afnemen van 27 tot 22 miljard m³.

Deze afname zal gecompenseerd moeten worden met de productie van gas uit kleine velden zoals tight en shallow reservoirs. Op deze manier zullen in de periode 2013 tot 2017 de eerste concrete resultaten van onze 30/30 doelstelling zichtbaar worden.

EBN zal in deze periode aandacht blijven besteden aan het in kaart brengen van het toekomstige energielandschap en de rol die aardgas daarin speelt. EBN streeft ernaar coalities tot stand te brengen waarbij de synergie-effecten tussen gas en duurzame energiebronnen zoals wind, zon, geothermie en biogas worden gemaximaliseerd.

w.g.

J.D. Bokhoven

CORPORATE
GOVERNANCE EN
RISICOMANAGEMENT

3

CORPORATE GOVERNANCE EN RISICOMANAGEMENT

Corporate Governance

Aandeelhouder

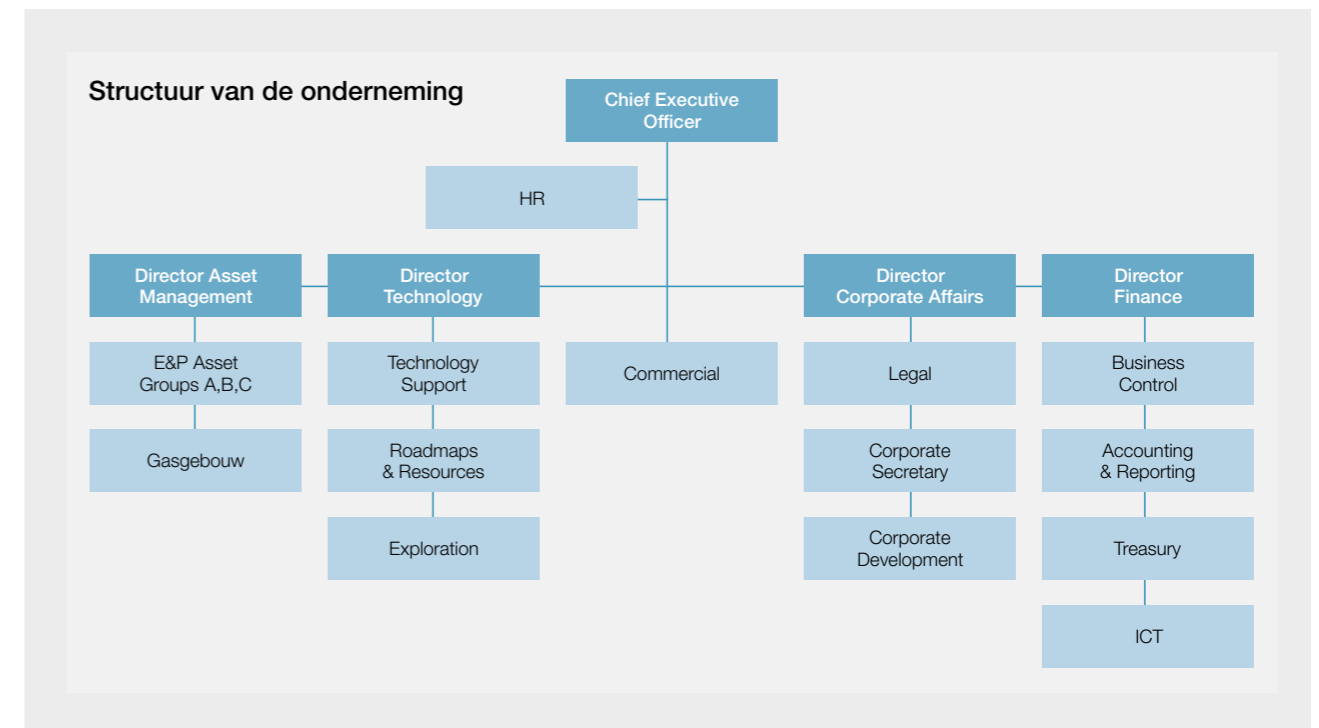
EBN is een besloten vennootschap met de Nederlandse Staat als enig aandeelhouder. Het beheer van de aandelen is ondergebracht bij het ministerie van EL&I. In 2011 is éénmaal een aandeelhoudersvergadering gehouden. In aanvulling daarop hebben het ministerie en EBN regelmatig informeel overleg gevoerd.

De aandeelhouder benoemt de directie en de commissarissen van EBN en stelt de jaarrekening vast. Daarnaast is in de statuten van EBN opgenomen dat de directie voor bepaalde besluiten de goedkeuring van de aandeelhouder nodig heeft, bijvoorbeeld bij het aangaan of verbreken van

een duurzame samenwerking of investeringen met een waarde van meer dan EUR 200 miljoen.

Raad van commissarissen

De voorzitter en de leden van de raad van commissarissen worden benoemd door de aandeelhouder. De raad is belast met het toezicht op het beleid van de directie en de algemene gang van zaken binnen EBN en staat waar nodig de directie met raad bij. De directie van EBN voorziet op haar beurt de raad van de benodigde informatie om zijn taak naar behoren uit te oefenen. Zie ook het verslag van raad van commissarissen vanaf pagina 11 van dit jaarverslag.

Directie

De directie bestaat uit één statutair directeur. De directie is verantwoordelijk voor het algemene beleid en de strategie van EBN en haar onderneming. Waar nodig legt de directie besluiten ter goedkeuring voor aan de aandeelhouder of aan de raad van commissarissen. Daarnaast draagt de directie zorg voor een goed werkend intern risicobeheersing- en controlesysteem, waarover we in het volgende onderdeel van dit jaarverslag rapporteren. De directie wordt bijgestaan door vier titulair directeurs. Samen met de statutair directeur vormen zij het directieteam. In het directiereglement, dat is goedgekeurd door de raad van commissarissen, is opgenomen hoe de taken binnen het directieteam zijn verdeeld. Het directieteam vergadert zo mogelijk elke twee weken.

De aandeelhouder stelt het beleid voor de bezoldiging van de directie vast. Binnen de kaders van dat beleid bepaalt de raad van commissarissen de beloning van de directie.

Externe accountant

De aandeelhouder benoemt de externe accountant, waarbij de raad van commissarissen een voordracht kan doen. In 2009 is Ernst & Young benoemd om de jaarrekeningen over de jaren 2009, 2010 en 2011 te controleren.

Gedragscode en klokkenluideregeling

Ook binnen de eigen organisatie hecht EBN aan duidelijkheid en transparantie. Zo beschikt EBN over een gedragscode die voor alle medewerkers geldt. Deze vormt een leidraad bij het maken van keuzes en het nemen van beslissingen. Bovendien gebruiken we de gedragscode om het gedrag van de onderneming en van individuele werknemers te toetsen. Voor individuele klachten kunnen werknemers terecht bij een vertrouwenspersoon of bij de

klachtencommissie. Op basis van de klokkenluideregeling kunnen medewerkers eventuele vermeende misstanden in de onderneming melden aan de directie of aan de raad van commissarissen. In 2011 is een misstand op basis van de klokkenluideregeling gemeld en deze is conform de regeling afgehandeld. De gedragscode en de klokkenluideregeling zijn voor iedereen in te zien op www.ebn.nl

Toepassing Corporate Governance Code

Aangezien EBN is gekwalificeerd als een staatsdeelneming, volgt EBN het beleid van de overheid dat staatsdeelnemingen voorschrijft om de Corporate Governance Code te volgen. Omdat EBN niet beursgenoteerd is, is EBN niet verplicht om de code te hanteren. We onderschrijven het uitgangspunt van de Corporate Governance Code dat transparantie naar belanghebbenden cruciaal is en volgen een aantal principes van de code.¹ Niet alle 'best practice bepalingen' die horen bij de gevolgde principes van de Corporate Governance Code zijn echter toepasbaar op EBN. De gevolgde principes en best practices zijn uitgewerkt in de statuten en reglementen van EBN en zijn een leidraad voor het handelen van de directie, de commissarissen en de aandeelhouder. De volledige Corporate Governance Code is te lezen op www.ebn.nl

Risicomanagement

Uitgangspunt voor EBN is een solide risicomanagementstructuur, met een sterke focus op kansen. EBN is ervan overtuigd dat risicomanagement niet alleen steunt op de juiste structuur, maar dat ook integriteit en een goed risicobewustzijn in de organisatie van groot belang zijn.

Risicomanagementstructuur

EBN hanteert een risicomanagementstructuur bestaande

uit negen bouwstenen die samen een stevig fundament vormen. Deze structuur is opgebouwd rond de volgende activiteiten:

- Analyseren van kansen en risico's op basis van de strategie van de organisatie;
- Opzetten en uitvoeren van beheersmaatregelen;
- De werking van beheersmaatregelen.

Analyse van kansen en risico's

Jaarlijks wordt een strategische risicoanalyse uitgevoerd. Hierbij worden op basis van de strategische doelstellingen van de organisatie zowel de kansen als de risico's in kaart gebracht. Daarnaast voert elke afdeling jaarlijks een operationele risicoanalyse uit. Op basis hiervan wordt beoordeeld in hoeverre kansen in voldoende mate kunnen worden geïdentificeerd en gegrepen. Tevens wordt beoordeeld in hoeverre risico's in voldoende mate worden beheerst. Ook in 2011 hebben deze analyses plaatsgevonden.

Opzetten en uitvoeren van beheersmaatregelen

Op basis van de risicoanalyses worden waar nodig beheersmaatregelen toegevoegd of verbeterd. Deze beheersmaatregelen zijn ingebed in de werkprocessen. Alle belangrijke werkprocessen zijn beschreven en centraal vastgelegd. Deze zijn via een intranet applicatie (het 'Integraal Management Systeem') beschikbaar voor alle medewerkers.

Maandelijks worden op diverse niveaus in de organisatie management rapportages opgesteld, die aangeven in hoeverre de in het werkprogramma en budget voorgenomen doelstellingen daadwerkelijk worden gerealiseerd. Deze rapportages worden op managementniveau besproken. De belangrijkste indicatoren, de zogenaamde 'key performance indicators', worden via een 'directiedash-

board' met de directie besproken. Waar nodig wordt er op basis van deze rapportages bijgestuurd.

De werking van beheersmaatregelen

Jaarlijks voert iedere afdeling een evaluatie uit via open en informele sessies waarin de afdelingsmanager met de medewerkers de opzet en werking van beheersmaatregelen bespreekt. Waar nodig worden acties gedefinieerd om het niveau van beheersing te verbeteren. De uitkomsten hiervan worden jaarlijks met de directie besproken. Ook in 2011 hebben deze evaluaties plaatsgevonden.

Ook vindt op een aantal processen jaarlijks een interne audit plaats. In 2011 zijn deze interne audits verder geïntensifieerd door de uitvoering daarvan aan externe specialisten over te dragen. De bevindingen van de interne audits zijn aan de directie gepresenteerd. De interne audits van 2011 resulteerden niet in bevindingen die een actie op zeer korte termijn vereisten. Wel heeft elke bevinding geleid tot het vaststellen van een uit te voeren actie. Voor iedere actie is een eigenaar benoemd en een einddatum bepaald. De uitvoering van de acties wordt periodiek gevolgd.

De belangrijkste bevindingen zijn tevens met de auditcommissie van de raad van commissarissen besproken. Jaarlijks ondertekenen de afdelingsmanagers een 'in control verklaring'. Ook over het jaar 2011 hebben de managers deze verklaring moeten afgeven. Hierin geven zij aan in hoeverre de belangrijkste risico's in hun verantwoordelijkheidsgebied zijn geïdentificeerd en in hoeverre deze risico's zijn beheerst.

Risicobeheersing

Door het hanteren van financiële instrumenten ter afdekking van financiële risico's kunnen risico's ontstaan. In de

¹ EBN richt zich naar de volgende principes uit de Corporate Governance Code: II.1 het bestuur: de taak en de werkwijze, II.3 het bestuur: tegenstrijdige belangen, III.1 de raad van commissarissen: de taak en werkwijze, III.2 de raad van commissarissen: onafhankelijkheid, III.3 de raad van commissarissen: deskundigheid en samenstelling, III.4 de raad van commissarissen: de voorzitter van de raad van commissarissen en de secretaris van de vennootschap, III.5 de raad van commissarissen: samenstelling en de rol van de drie kerncommissies van de raad, III.6 de raad van commissarissen: tegenstrijdige belangen, III.7 de raad van commissarissen: bezoldiging, V.1 financiële verslaggeving, V.2 rol benoeming, beloning en beoordeling van het functioneren van de externe accountant, V.3 en V.4 relatie en communicatie van de externe accountant met de organen van de vennootschap.

jaarrekening wordt op grond van artikel 2:391 lid 3 BW aandacht besteed aan de doelstellingen en het beleid op het gebied van risicobeheer inzake het gebruik van financiële instrumenten en het beheer van deze risico's. In overeenstemming met artikel 2:391 lid 1 BW betreft het de doelstellingen en het beleid van de rechtspersoon en de groepsmaatschappijen waarvan de financiële gegevens in de jaarrekening zijn opgenomen. Aandacht moet onder meer worden besteed aan het beleid inzake afdekking van risico's verbonden aan alle belangrijke soorten voorgenomen transacties. Voorts moet aandacht worden besteed aan de door de rechtspersoon en de groepsmaatschappijen en gelopen prijs-, krediet-, liquiditeits- en kasstroomrisico's (RJ 400.111). Voor nadere toelichting verwijzen wij naar pagina 62 en verder van de jaarrekening.

Risicoprofiel

De belangrijkste risico's voor het bereiken van onze strategische doelstellingen zijn de volgende:

— *Draagvlak voor gas- en oliewinning*

Het is voor de uitvoering van gas- en oliewinning essentieel dat er voldoende steun is vanuit de samenleving. Het risico bestaat echter dat de maatschappelijke acceptatie van gas- en oliewinning terugloopt. Dit is een enorme opgave en EBN tracht dit risico te beheersen door een heldere communicatie over het belang van gas voor Nederland en feitelijke communicatie over desbetreffende activiteiten. Essentieel hierbij is transparantie over wat we doen en hoe we werken.

— *Investeringsklimaat*

Olie- en gasmaatschappijen hebben de keuze om in Nederland, dan wel in het buitenland in gas- en oliewinning te investeren. Bij een ongunstig investeringsklimaat voor gas-

en oliewinning zullen oliemaatschappijen hun activiteiten dan ook meer verleggen naar het buitenland, waardoor Nederland onvoldoende de juiste nieuwe partijen kan aantrekken. Hierdoor bestaat het risico dat de opsporing en winning van gas en olie uit de Nederlandse bodem achterblijft en dat de inzet van innovatieve technologie naar andere delen van de wereld verschuift. Om dit te voorkomen is een goed investeringsklimaat voor gas- en oliewinning noodzakelijk. EBN neemt deel in een werkgroep ter verbetering van het investeringsklimaat, samen met overheid, industrie, kennisinstituten en toeleveranciers.

— *Infrastructuur*

Het is belangrijk dat kritische infrastructuur zo lang mogelijk behouden blijft, omdat dit voor de ontwikkeling van nieuwe gebieden met opsporings- en winningspotentie essentieel is. EBN beperkt dit risico door een goed overzicht te creëren van het verwachte toekomstige verloop van de infrastructuur en dit overzicht in te zetten voor een actief management hiervan binnen de samenwerkingsverbanden.

— *Externe factoren*

Bij te lage marktprijzen gedurende langere tijd bestaat het risico dat investeringen in gas- en oliewinning door de oliemaatschappijen worden teruggebracht. EBN volgt de ontwikkeling van de gasprijs voortdurend om indien nodig de strategie aan te kunnen passen. EBN neemt geen maatregelen zoals hedgen om het risico van fluctuerende marktprijzen te beheersen. Door de lage operationele kostenstructuur hebben lage marktprijzen weinig effect op de continuïteit van EBN.

Directieverklaring

De directie is verantwoordelijk voor adequate interne risicobeheersingssystemen en voor het beoordelen van de effectiviteit ervan. De werkelijke bedrijfsprestaties zijn in het boekjaar periodiek vergeleken met de goedgekeurde plannen en budgetten en besproken tijdens de directievergadering. De directie verklaart dat de systemen met betrekking tot de financiële verslaggevingsrisico's gedurende het verslagjaar naar behoren hebben gewerkt en dat deze systemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat.

JAARREKENING

4

ALGEMEEN

De directie heeft de jaarrekening van EBN B.V. (EBN) over het boekjaar 2011 opgemaakt en geaccordeerd volgens haar besluit van 21 maart 2012. Aansluitend is de jaarrekening voorgelegd aan de raad van commissarissen.

EBN is een besloten vennootschap, gevestigd en kantoorhoudende in Nederland met haar statutaire zetel te Utrecht. EBN is opgericht op 2 januari 1973 te Maastricht. Krachtens artikel 20.2 van de statuten geeft de raad van commissarissen ook een pre-advies aan de aandeelhouders. De jaarrekening zal vervolgens worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 11 april 2012. Daar zal de jaarrekening vastgesteld en vervolgens gepubliceerd worden. Alle aandelen van EBN worden gehouden door de Nederlandse Staat.

De geconsolideerde jaarrekening van EBN over het jaar 2011 omvat de vennootschap en haar dochterondernemingen K13 Extensie Beheer B.V. en F3/A6 Extensie B.V. en is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) en uitspraken van het International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC) zoals van kracht per 31 december 2011 en zoals aanvaard voor gebruik binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de jaarrekeningen verwerkt van EBN en van de entiteiten waarover EBN zeggenschap heeft. EBN heeft zeggenschap over een dochteronderneming als EBN in staat is het financiële beleid en het bedrijfsbeleid van de dochteronderneming te bepalen teneinde voordeel te behalen uit haar activiteiten. De jaarrekeningen van dochterondernemingen worden opgesteld met dezelfde grondslagen als EBN. Alle transacties, saldi, baten en lasten binnen de Groep worden bij de consolida-

tie geëlimineerd. De resultaten van dochterondernemingen die in de loop van het jaar zijn verworven of afgestoten, worden in de geconsolideerde winst- en verliesrekening opgenomen vanaf de datum van verwerving respectievelijk tot de datum van afstoting, al naar gelang van toepassing.

De jaarrekening van EBN richt zich voornamelijk op het aandeel van EBN in contractuele samenwerkingsverbanden op het gebied van gas- en oliewinning in Nederland en het Nederlands Continentaal Plat. Het gaat dan om EBN's aandeel in de activa en passiva, alsook in de opbrengsten en kosten van zulke samenwerkingsverbanden. Daarnaast neemt EBN deel in enkele vennootschappen.

Samenwerkingsverbanden

Onder samenwerkingsverbanden verstaan we zowel contractuele als vennootschappelijke samenwerkingsverbanden met partners waarmee EBN activiteiten uitvoert. Bij het uitvoeren van die activiteiten wordt gebruik gemaakt van activa waarover EBN samen met die andere partijen zeggenschap heeft. EBN verwerkt deze gezamenlijke activa en de bijbehorende verplichtingen, kosten en opbrengsten proportioneel in de jaarrekening.

Het belangrijkste samenwerkingsverband is de Maatschap Groningen. In totaal werkt EBN samen met partners in 24 winningsvergunningen op land, 101 winningsvergunningen offshore, 47 opsporingvergunningen, de gaszuiveringsinstallatie Emmen en 4 faciliteiten voor ondergrondse opslag van aardgas. Het deelnemingspercentage in deze samenwerkingsverbanden varieert van 40% tot 50%. Ook neemt EBN deel in de gasbehandelingsinstallatie en de pijpleiding K13-Den Helder, de pijpleiding K13 Extensie (via een dochteronderneming) en de pijpleiding F3/A6 Extensie (via een dochteronderneming). EBN houdt 100% van de

aandelen in K13 Extensie Beheer B.V. en F3/A6 Extensie B.V. in verband met de hierboven vermelde deelnemingen in de pijpleidingen K13-Extensie en F3/A6 Extensie.

Geassocieerde deelnemingen

EBN neemt voor 40% deel in GasTerra B.V.. GasTerra B.V. is gevestigd in Groningen en heeft als hoofdactiviteit het handelen in aardgas. Daarbij heeft EBN een deelname voor 45% in NOGAT B.V. en 12% in NGT Extensie. De hoofdactiviteit van deze organisaties is aardgastransport vanuit de Noordzee.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING EN WINSTBEPALING

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

Omrekening buitenlandse valuta

De functionele valuta en presentatievaluta van EBN is de euro. Dat geldt ook voor de samenwerkingsverbanden. Commerciële transacties en opgenomen leningen in vreemde valuta worden in de administratie verwerkt tegen de contante wisselkoersen die gelden op de dag van de transacties. Monetaire balansposten in vreemde valuta worden omgerekend tegen de contante koers per balansdatum. Koersverschillen die voortvloeien uit de afwikkeling van deze transacties en uit de omrekening van monetaire balansposten worden in het resultaat verwerkt.

Onderscheid tussen activa en passiva naar termijnen

Een actief wordt als vlottend aangemerkt als het naar verwachting binnen 12 maanden na balansdatum wordt gerealiseerd. Een verplichting of schuld wordt als kortlopend aangemerkt als deze binnen 12 maanden na balansdatum wordt afgewikkeld.

Materiële vaste activa

Exploratieboringen

Uitgaven voor exploratieputten worden geactiveerd (boringen in aanleg). Als blijkt dat de exploratieput droog is, worden deze uitgaven vervolgens ten laste van het resultaat gebracht. Zolang er bij een gas- of olievoerende exploratieput geen productie is, wordt op de betreffende activa niet afgeschreven.

Uitgaven van exploratieputten die meer dan 12 maanden oud zijn worden ten laste van het resultaat gebracht, tenzij:

- zij zich in een gebied bevinden waar omvangrijke investeringen zijn vereist voordat de productie kan beginnen;
- commercieel winbare hoeveelheden zijn aangetroffen;
- verdere exploratie- of evaluatieactiviteiten plaatsvinden, dat wil zeggen additionele exploratieputten worden geboord of daartoe vastomlijnde plannen bestaan voor de nabije toekomst.

Het directieteam beoordeelt regelmatig of activering van de uitgaven voor exploratieboringen nog voldoet aan de hierboven genoemde criteria en of de boringen kunnen worden voortgezet. Exploratieputten die ouder dan 12 maanden zijn, worden nog aanvullend beoordeeld om vast te stellen of de feiten en omstandigheden zijn gewijzigd en of bovengenoemde voorwaarden nog van toepassing zijn.

Inbrengvergoedingen

De kosten van betaalde inbrengvergoedingen – voornamelijk exploratiekosten en rentevergoedingen met betrekking tot bewezen reserves – worden geactiveerd en afgeschreven op basis van de Unit-of-Production methode (in de volgende paragraaf volgt de toelichting).

Materiële vaste activa ten behoeve van de productie

De materiële vaste activa voor de gas- en oliewinning en de overige bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde onder aftrek van afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen. Vervangingsinvesteringen die een verbetering vormen, worden geactiveerd en identieke vervangingsinvesteringen komen ten laste van de winst- en verliesrekening. De geschatte kosten van buitengebruikstelling, ontmanteling en verwijdering van platforms en andere installaties worden

geactiveerd, als onderdeel van de aanschaffingswaarde van het betreffende materieel actief. EBN activeert uitgaven voor exploratie. Uitgaven voor onderstaande activiteiten worden geactiveerd als onderdeel van de exploratie- en evaluatieactiva: acquisitie van exploratielicenties, exploratieboringen, trenching (onderzoek d.m.v. aarddoorsnedes), sampling (monstername) en activiteiten in relatie tot evaluatie van de technische en commerciële mogelijkheid om mineralen te winnen.

Inbrengvergoedingen

Niet geactiveerd worden uitgaven voor: topografisch -, geologisch -, geochemisch - en geofysisch onderzoek, tenzij ze samenhangen met reeds bestaande en aangetoonde velden (bijvoorbeeld om beter te weten waar men moet boren). Als deze uitgaven worden aangerekend als onderdeel van inbrengvergoedingen worden zij geactiveerd. Inbrengvergoedingen worden over het algemeen namelijk alleen betaald als winning haalbaar lijkt. Hierdoor bestaat in dat geval meer zekerheid dan in het geval zelf dit onderzoek wordt uitgevoerd.

Materiële vaste activa voor de gas- en oliewinning worden afgeschreven op basis van de Unit-of-Production (UoP) methode: de verhouding tussen de productie in het boekjaar en de PRMS reserve categorieën bewezen reserves per 31 december van dat boekjaar. Deze reserves zijn bepaald volgens de definities zoals ze door de Society of Petroleum Engineers (SPE), World Petroleum Council (WPC), American Association of Petroleum Geologists (AAPG) en Society of Petroleum Evaluation Engineers (SPEE) zijn vastgelegd in het Petroleum Resources Management Systeem. De reserves zijn gebaseerd op de huidige inschattingen van EBN's bewezen reserves en productieprofielen.

De overige materiële vaste activa worden op lineaire basis afgeschreven over de verwachte gebruiksduur. In eerste instantie wordt daarbij uitgegaan van twintig jaar voor hoofdtransportleidingen en faciliteiten voor ondergrondse opslag van aardgas (Underground Storages (UGS-en)). Voor bedrijfsgebouwen geldt een gebruiksduur van tien jaar. Op bedrijfsterreinen wordt niet afgeschreven. De geschatte resterende gebruiksduur van deze materiële vaste activa wordt elk jaar getoetst. Daarbij wordt rekening gehouden met economische en technologische veroudering en met normale slijtage.

Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen wanneer het wordt afgestoten of wanneer er geen toekomstige economische voordelen meer worden verwacht uit het verdere gebruik, of in geval van teruggave of verkoop van de vergunning. Een eventuele bate of verlies voortvloeiend uit het niet langer in de balans opnemen van het actief, wordt in het resultaat verwerkt.

Investeringen en boringen in aanleg

Er wordt niet afgeschreven op investeringen en boringen in aanleg.

Financieringskosten projecten

Vanaf 1 januari 2009 worden de financieringskosten van projecten geactiveerd.

Het gehanteerde rentepercentage gedurende het boekjaar wordt gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage voor de langlopende leningen van het afgelopen boekjaar.

Financiële vaste activa

Een geassocieerde deelneming is een belang in een geheel waarin EBN invloed van betekenis heeft, maar geen beslissende zeggenschap kan uitoefenen.

De geassocieerde deelnemingen worden verwerkt op basis van de equity-methode. Dat houdt in dat het aandeel van EBN in een geassocieerde deelneming wordt bepaald op het EBN-aandeel in de netto activa van deze deelnemingen, verminderd met een eventuele bijzondere waardevermindering. Het belang van EBN bij de winst of het verlies van de geassocieerde deelneming wordt opgenomen in het resultaat.

Wanneer het aandeel van EBN in het verlies van een geassocieerde deelneming de boekwaarde van deze deelneming – inclusief eventuele andere vorderingen – overtreft, wordt de boekwaarde tot nihil teruggebracht. Er worden geen verdere verliezen verantwoord, tenzij EBN verplichtingen van de geassocieerde deelneming op zich heeft genomen via een garantie of andere verplichting. Ongerealiseerde winsten en verliezen uit transacties met geassocieerde deelnemingen worden geëlimineerd naar verhouding van het EBN-aandeel in deze deelnemingen.

Bijzondere waardeverminderingen

Elke balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat de boekwaarde van een vast actief (een materieel of financieel vast actief) boven de realiseerbare waarde (de hoogte van indirecte en directe opbrengstwaarde) ligt. In dat geval wordt overgegaan tot een bijzondere waardevermindering ('impairment'). Wanneer een actief niet in ruime mate zelfstandig voor een instroom van kasmiddelen zorgt, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Voor EBN komt bij de materiële vaste activa een kasgenere-

rende eenheid overeen met een concessie. Bij de bepaling van de indirecte opbrengstwaarde worden de geschatte toekomstige kasstromen contant gemaakt tegen een disconteringsvoet vóór belastingen, gebaseerd op de marktrente plus een opslag voor de specifieke risico's van het actief.

Wanneer de realiseerbare waarde van een actief lager is dan de boekwaarde, wordt de boekwaarde afgeboekt tot de realiseerbare waarde. Een bijzondere waardevermindering wordt, eventueel ten dele, teruggedraaid bij een wijziging in de schatting die van belang is voor de bepaling van de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden op een afzonderlijke regel in het overzicht van totaalresultaat opgenomen.

Vorraden

De voorraden ondergronds gas en voorraden materialen worden gewaardeerd tegen de gemiddelde inkooprijzen of lagere netto opbrengstwaarde. De voorraad bovengrondse condensaat en olie worden gewaardeerd tegen de netto-opbrengstwaarde per het einde van het jaar.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs met een eventuele waardecorrectie in verband met oninbaarheid. De eerste waardering vindt tegen reële waarde plaats.

Liquide middelen

Onder liquide middelen verstaan we kasmiddelen, banktegoeden en deposito's bij banken met een resterende looptijd van minder dan drie maanden. Bankschulden worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van EBN bestaat uit aandelenkapitaal en nog uit te keren dividend. De Staat der Nederlanden is de enige aandeelhouder van EBN. Het dividend dat aan de aandeelhouder moet worden uitgekeerd, wordt als verplichting opgenomen in de periode waarover deze verschuldigd is, conform de statuten van EBN. Uitzondering daarop vormt het voorgestelde slotdividend. Dat wordt pas opgenomen als een verplichting na vaststelling door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Voorzieningen

Voorzieningen worden in de balans opgenomen wanneer aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- 1) er is een juridische of feitelijke verplichting als gevolg van een gebeurtenis uit het verleden;
- 2) en het is waarschijnlijk dat middelen aan de onderneming zullen worden onttrokken om aan de verplichting te voldoen;
- 3) en er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van het bedrag van de verplichting.

Als het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, worden voorzieningen bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een rentevoet vóór belastingen.

Als een contante waarde is berekend, wordt de toename van de voorziening door het verloop van de tijd beschouwd als rentelast. De voorziening voor uitgestelde belastingverplichtingen wordt niet contant gemaakt.

De voorziening voor opruimkosten is bedoeld voor de voorziene geschatte kosten van buitengebruikstelling, ontmanteling en terreinherstel gebaseerd op de huidige eisen, technologie en schattingen. De hoogte van deze

voorziening is gebaseerd op opgaven van de operators en wijzigingen hierin zullen, na een eigen beoordeling door EBN, doorgaans leiden tot een overeenkomstige aanpassing van de geactiveerde opruimkosten van de betreffende materiële vaste activa.

De voorziening voor bodemdaling richt zich op bepaalde bijkomende verplichtingen die ontstaan tijdens de winning-fase.

Schulden

Opgenomen leningen worden tegen geamortiseerde kostprijs verantwoord. De eerste waardering vindt plaats tegen reële waarde onder aftrek van kosten. De leningen in vreemde valuta worden op balansdatum tegen de dan geldende koers geherwaardeerd. Agio of disagio op leningen wordt gedurende de looptijd van de betreffende leningen afgeschreven. De interestlasten worden toegerekend aan het resultaat van de periode waarop zij betrekking hebben volgens de effectieve interestmethode.

Pensioenen

EBN heeft een toegezegde pensioenregeling, welke ondergebracht is bij het pensioenfonds ABP. EBN verwerkt deze pensioenregeling als toegezegde bijdrage regeling omdat het pensioenfonds niet in staat is om het aandeel van EBN in de onderliggende pensioenverplichting, fondsbeleggingen en kosten van de regeling op consistente en betrouwbare wijze uit te splitsen.

Voorwaardelijke activa en passiva

Voorwaardelijke activa en passiva worden niet in de balans opgenomen.

Emissierechten

EBN moet door haar belang in de samenwerkingsverbanden voldoen aan wetgeving met als doel vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. De operator verhandelt de emissierechten namens de partners in de samenwerkingsverbanden.

De operator reserveert emissierechten om te kunnen voldoen aan leveringsverplichtingen. De rechten worden niet opgenomen in de balans. Er wordt een bate opgenomen wanneer de operator het EBN-aandeel in de overtollige emissierechten verkoopt. Als de operator emissierechten moet bijkopen, neemt EBN voor haar aandeel daarin een last op.

Netto-omzet

De netto-omzet uit de verkoop van gas, olie en condensaat wordt verantwoord op moment van levering. Dat is het moment waarop het eigendom en de risico's van de geleverde goederen overgaan op de afnemer. De opbrengsten uit de gas- en oliewinning door middel van activa waarin EBN samen met andere producenten deelneemt, worden opgenomen op basis van het relatieve belang van EBN hierin.

Bedrijfslasten

De kosten worden bepaald op basis van historische kosten. De kosten omvatten het met het belang overeenkomend aandeel in de kosten van de samenwerkingsverbanden, evenals de beheerskosten.

Bij operationele kosten zijn ook de aan de Staat verschuldigde uitkeringen inbegrepen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden opgenomen op tijds-evenredige basis. Daarnaast worden onder deze post de interestkosten in verband met oprenting van voorzieningen opgenomen.

Resultaat geassocieerde deelnemingen

Het aandeel in het resultaat financiële vaste activa wordt bepaald op een deel van de resultaten over het verslagjaar dat overeenkomt met het belang van EBN, na aftrek van de belastingen daarop.

Belastingen

De winstbelasting wordt bepaald volgens de 'balans-methode'. Belastinglasten worden opgenomen in het overzicht van totaal resultaat, behalve voor zover zij betrekking hebben op een post die rechtstreeks is opgenomen in de overige ongerealiseerde resultaten.

Actuele belastingen zijn de belastingen die naar verwachting betaald moeten worden over de fiscale winst over het jaar, op basis van de belastingtarieven per balansdatum, en eventuele aanpassingen in de te betalen belastingen over voorgaande jaren.

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen op basis van de verwachte fiscale consequenties van tijdelijke verschillen tussen de fiscale en de commerciële boekwaarde van activa en passiva. De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden berekend tegen de per balansdatum geldende of materieel vastgestelde belastingtarieven en -wetten die naar verwachting van toepassing zijn wanneer de betreffende latente belastingvorderingen en verplichtingen worden afgewikkeld.

OOK HET
OPENBAARVERVOER
HEEFT AARDGAS
ONTDEKT

STADSPARKEERPLAN LEIDEN:

“Onze shuttledienst maakt gebruik van aardgas, waardoor de historische binnenstad minder wordt belast door fijnstof.”

Financiële derivaten

Financiële derivaten worden initieel in de balans opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens op iedere balansdatum gewaardeerd tegen de actuele reële waarde. De daaruit voortvloeiende baten of lasten worden in het resultaat verwerkt. EBN past geen hedge accounting toe.

International Financial Reporting Standards (IFRS)

Nieuwe en gewijzigde IFRS-standaarden en IFRIC-interpretaties waarvan de toepassing van kracht is vanaf boekjaar 2011, zijn niet verwerkt, omdat deze niet van toepassing zijn voor EBN.

In de jaarrekening van 2011 zijn de consequenties van de volgende standaarden en interpretaties, waarvan de toepassing van kracht is vanaf boekjaar 2011 verwerkt:

- IAS 24 Related Party disclosures
- IAS 32 Financial Instruments: Presentation – Classification of Rights Issues
- IFRIC 14 Prepayments of a Minimum Funding Requirement
- Improvements to IFRS

In de jaarrekening van 2011 zijn de consequenties van de volgende standaarden en interpretaties, waarvan de toepassing van kracht is vanaf boekjaar 2011, niet van toepassing voor EBN en hebben derhalve ook geen effect:

- IFRIC 19 Extinguishing Financial Liabilities with Equity Instruments

De volgende standaarden, aanpassingen van standaarden en interpretaties, die nog niet van kracht zijn of nog niet door de Europese Unie zijn bekrachtigd, worden door EBN nog niet toegepast:

- IFRS 7 Financial Instruments: Disclosures - Amendment to Disclosures
- IFRS 9 Financial Instruments
- IFRS 10 Consolidated Financial Statements
- IFRS 11 Joint Arrangements
- IFRS 12 Disclosure of Interests in Other Entities
- IFRS 13 Fair Value Measurement
- IAS 1 Presentation of Financial Statements
- IAS 12 Income Taxes- Recovery of Tax Assets
- IAS 19 Employee Benefits
- IAS 27 Separate Financial Statements
- IAS 28 Investments in Associates and Joint Ventures
- IFRIC 20 Stripping Costs in the Production Phase of Surface Mine

EBN verwacht dat de toepassing van deze nieuwe standaard, aanpassingen van standaarden en nieuwe IFRIC-interpretaties in toekomstige boekjaren geen materiële gevolgen zullen hebben voor de jaarrekening van de onderneming.

GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

in EUR mln

	noot	2011	mutaties t.o.v. 2010	2010
netto omzet	2	7.103	10%	6.486
heffingen	3	2.964		2.571
operationele kosten	4	658		627
afschrijvingen	5	617		499
bedrijfslasten		4.239	15%	3.697
bedrijfsresultaat		2.864	3%	2.789
financiële baten	6	139		16
financiële lasten	6	-232		-91
resultaat geassocieerde deelnemingen	7	53		54
resultaat voor belastingen		2.824	2%	2.768
belastingen	8	-693	0%	-692
netto resultaat	9	2.131	3%	2.076
overige ongerealiseerde resultaten		-		-
totaal resultaat na belastingen		2.131	3%	2.076

GECONSOLIDEERDE BALANS

in EUR mln

activa	noot	ultimo 2011	ultimo 2010	passiva	noot	ultimo 2011	ultimo 2010
vaste activa				eigen vermogen	14		
materiële vaste activa	10	4.206	3.564	aandelenkapitaal		128	128
financiële vaste activa	11	113	113	ingehouden winst		76	46
		4.319	3.677			204	174
vlottende activa				langlopende schulden			
voorraden	12	68	39	voorzieningen	15	2.033	1.338
vorderingen	13	1.085	1.244	latente belastingverplichtingen	8	120	48
belastingvorderingen		80	-	opgenomen leningen	16	1.733	1.558
derivaten	19	327	331	overige	17	16	19
liquide middelen		9	29			3.902	2.963
		1.569	1.643	kortlopende schulden			
totaal		5.888	5.320	opgenomen leningen	16	713	504
				belastingenschulden		96	112
				overige	18	956	1.567
				derivaten	19	17	-
						1.782	2.183
				totaal		5.888	5.320

WIJZIGINGEN GECONSOLIDEERD EIGEN VERMOGEN

in EUR mln

	aandelen- kapitaal	ingehouden winst	totaal eigen vermogen
stand per 1 januari 2010	128	30	158
netto resultaat	-	2.076	2.076
overige ongerealiseerde resultaten	-	-	-
totaal resultaat na belastingen	-	2.076	2.076
slotdividend 2009	-	-30	-30
interim-dividend	-	-2.030	-2.030
stand per 31 december 2010	128	46	174
netto resultaat	-	2.131	2.131
overige ongerealiseerde resultaten	-	-	-
totaal resultaat na belastingen	-	2.131	2.131
slotdividend 2010	-	-46	-46
interim-dividend	-	-2.055	-2.055
stand per 31 december 2011	128	76	204

De ultimo 2011 ingehouden winst van EUR 76 mln is het voorgestelde slotdividend. Het totaal resultaat over 2011 bedroeg EUR 7.483 per aandeel. Dat was een stijging van 3% ten opzichte van 2010.

Zie in dit verband ook noot 14.

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

in EUR mln

			2011		2010
bedrijfsactiviteiten					
netto resultaat uit doorlopende activiteiten			2.131		2.076
herleiding naar middelen uit bedrijfsactiviteiten					
- resultaat deelnemingen		-53		-54	
- ontvangen dividend		53		54	
- afschrijvingen		617		499	
- mutatie werkkapitaal *		-265		312	
- mutatie voorzieningen		19		26	
- rente		93		75	
- ten laste van resultaat gebracht		45		2	
- ontvangen		-69		-35	
- betaald		693		692	
- ten laste van resultaat gebracht		-717		-818	
- betaald		28		50	
- belastingen			444		803
- afwaarderingen			2.575		2.879
middelen uit bedrijfsactiviteiten					
investeringsactiviteiten					
materiële vaste activa		-611		-607	
middelen aangewend voor investeringsactiviteiten			-611		-607
financieringsactiviteiten					
winstuitkeringen		-2.320		-1.984	
opname leningen		415		318	
aflossing leningen		-		-319	
mutatie schulden aan kredietinstellingen		-79		-258	
middelen uit financieringsactiviteiten			-1.984		-2.243
mutatie liquide middelen			-20		29
stand liquide middelen per 1 januari			29		-
stand liquide middelen per 31 december			9		29
* mutatie werkkapitaal:					
- voorraden			-29		-27
- vorderingen			159		-237
- kortlopende schulden (exclusief leningen, schulden aan kredietinstellingen en winstuitkeringen)			-395		576
			-265		312

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

(1) Algemene informatie

Alle bedragen in deze toelichting zijn vermeld in miljoenen euro's, tenzij anders vermeld.

De vennootschappelijke winst- en verliesrekening

De vennootschappelijke winst- en verliesrekening van EBN is op grond van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW op vereenvoudigde wijze opgesteld.

Schattingen en oordelen

Voor het opstellen van de jaarrekening moeten schattingen en beoordelingen worden gemaakt. Deze hebben consequenties voor de gerapporteerde bedragen voor activa en passiva, inkomsten en uitgaven en de daaraan gerelateerde rapportage van voorwaardelijke activa en passiva op de datum van de jaarrekening. De resultaten kunnen door dergelijke inschattingen en beoordelingen worden beïnvloed. In die gevallen worden in de toelichtingen de grondslagen besproken die het management het meest belangrijk acht en die vanwege intrinsieke onzekerheid veelal het meest lastig te voorspellen zijn. De voorziening opruimkosten en de activering van opruimkosten in de balans is grotendeels gebaseerd op informatie van operators. EBN volgt de opgave van de operators over productiegegevens en bepaalt de gas- en oliereserves volgens de definities zoals door SPE, WPC, AAPG en SPEE zijn vastgelegd in het PRMS. Voor een nadere toelichting op de totstandkoming van deze voorziening wordt verwezen naar de "Grondslagen voor de waardering en winstbepaling" paragraaf "Voorzieningen" op bladzijde 43.

Belangrijke schattingen zijn die welke vereist zijn voor met name de bepaling van de realiseerbare waarde bij afwaar-

deringen (zie kasstroomoverzicht en noot 10), classificatie van pensioenen en vennootschapsbelasting (latente belastingen).

Het management wijst erop dat toekomstige gebeurtenissen kunnen afwijken van de voorspellingen en dat schattingen regelmatig moeten worden bijgesteld.

TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN TOTAAL RESULTAAT

(2) Netto omzet

EBN oefent één hoofdactiviteit uit, namelijk de exploratie en winning van aardgas en aardolie. De totale omzet is in Nederland gerealiseerd. Ook de activa waar EBN in participeert, bevinden zich in Nederland. Informatie met betrekking tot de belangrijkste debiteuren is opgenomen bij noot 23.

De netto omzet 2011 uit bedrijfsvoering bedroeg EUR 7.103 mln. Ten opzichte van 2010 was dit een stijging van EUR 617 mln (10%).

De stijging van de omzet hield voornamelijk verband met gerealiseerde hogere opbrengstprijzen (22%) in samenhang met een lagere afzet van aardgas (-9%). Daarnaast bleven de afgezette volumes van olie en condensaat achter bij 2010, gecompenseerd door een hogere olieprijs.

(3 en 4) Heffingen en operationele kosten

in EUR mln	2011	2010
heffingen	2.964	2.571
operationele kosten	658	627

De heffingen kwamen EUR 393 mln (15%) hoger uit dan in 2010. Dit betrof voornamelijk de bijzondere afdrachten aan de Staat met betrekking tot de productie uit het Groningen veld in 2011, te weten afdrachten volgens de Meer Opbrengsten Regeling (MOR) van EUR 2.883 mln en een staatsaandeel van EUR 76 mln. De toename in de afdrachten in 2011 was voornamelijk het gevolg van de hogere gemiddelde gasprijs.

De operationele kosten hebben vooral betrekking op productie- en transportkosten.

Ultimo 2011 is er nog één personeelslid door DSM bij EBN gedetacheerd. Daarnaast is er ook één persoon vanuit GasTerra bij EBN gedetacheerd. De totale loonkosten zijn onder de operationele kosten opgenomen. Deze bedragen in 2011 EUR 8,6 mln (2010: EUR 8,2 mln), waarvan EUR 6,6 mln bruto lonen (2010: EUR 6,4 mln), EUR 0,3 mln sociale lasten (2010: EUR 0,4 mln), EUR 1,1 mln pensioenkosten (2010: EUR 1,2 mln) en EUR 0,5 mln overige kosten (2010: EUR 0,2 mln).

Per balansdatum had de onderneming geen contractuele verplichting tot het storten van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het pensioenfonds anders dan de mogelijkheid van het betalen van hogere toekomstige premies.

(5) Afschrijvingen

in EUR mln	2011	2010
afschrijving materiële vaste activa	565	451
afschrijving materiële vaste activa i.v.m. opruimen	52	48
totaal	617	499

De hogere afschrijvingen werden vooral veroorzaakt doordat er, in lijn met de regelgeving, nog slechts op bewezen en producerende reserves wordt afgeschreven. Voor een verdere toelichting zie noot 10.

(6) Financiële baten en lasten

<i>in EUR mln</i>	2011	2010
rentebaten	7	1
rentebaten op financiële instrumenten op reële waarde via het resultaat	40	35
baten op financiële instrumenten op reële waarde via het resultaat	90	12
overige financiële baten	2	1
totaal financiële baten	139	49
rentelasten	-40	-45
rentelasten op financiële instrumenten op reële waarde via het resultaat	-50	-45
lasten op financiële instrumenten op reële waarde via het resultaat	-46	-
rentelast op contant gemaakte	-25	-24
overige financiële baten en lasten	-71	-10
totaal financiële lasten	-232	-124
netto financieringslasten	-93	-75

Vanwege het hogere volume van beschikbare liquiditeiten in het verslagjaar lagen de rentebaten op een hoger niveau dan in 2010.

De rentelasten betreffen de lasten op opgenomen kortlopende en langlopende leningen.

De baten en lasten op financiële instrumenten betreffen naast het renteresultaat vooral het koersresultaat op de aan langlopende leningen gerelateerde derivaten.

(7) Resultaat geassocieerde deelnemingen

<i>in EUR mln</i>	2011	2010
GasTerra B.V.	14	14
NOGAT B.V.	32	33
NGT-Extensie	7	7
totaal	53	54

(8) Belastingen

<i>in EUR mln</i>	2011	2010
actuele belastingen lopend jaar	622	684
latente belastingen afkomstig van tijdelijke verschillen	71	8
totaal	693	692

De effectieve belastingdruk over 2011 was met 25,0% nagenoeg gelijk aan 2010 (25,5%).

In 2011 bedroeg het nominale tarief van de vennootschapsbelasting in Nederland 25,0% (2010: 25,5%).

Het saldo van latente belastingvorderingen en belastingverplichtingen nam met EUR 72 mln toe als gevolg van de volgende wijzigingen:

<i>in EUR mln</i>	2011	2010
stand per 1 januari		
latente belastingvorderingen	19	25
latente belastingverplichtingen	-67	-65
totaal	-48	-40
mutaties als gevolg van:		
- verschil commerciële en fiscale waardering materiële vaste activa	-155	-2
- verschil commerciële en fiscale waardering voorzieningen	83	-6
stand per 31 december	-120	-48
waarvan:		
- latente belastingvorderingen	102	19
- latente belastingverplichtingen	-222	-67
mutatie vordering	83	-6
mutatie verplichting	-155	-2

Onder de latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden de toekomstige belastingvorderingen en -verplichtingen verstaan die onder meer voortvloeien uit tijdelijke verschillen tussen het vermogen berekend op basis van bedrijfseconomische grondslagen en het vermogen bepaald volgens fiscale grondslagen.

(9) Netto resultaat

In 2011 resulteert een netto resultaat uit doorlopende activiteiten van EUR 2.131 mln. Dat was EUR 55 mln (3%) hoger dan over 2010.

TOELICHTING OP DE BALANS

(10) Materiële vaste activa

De samenstelling en het verloop van deze post blijkt uit het onderstaande overzicht:

<i>in EUR mln</i>	totaal	productie, transport en opslagfaciliteiten	boringen	inbreng-vergoedingen	activering opruimkosten	investeringen en boringen in aanleg
stand 01-01-2010						
aanschaffingswaarde	10.713	5.730	2.495	1.428	574	486
afschrijvingen	7.265	4.152	1.636	1.157	320	-0
boekwaarde	3.448	1.578	859	271	254	486
mutaties in 2010						
aanschaffingswaarde:						
- investeringen	607	139	48	-	-	420
- inbedrijfstellingen	-	80	82	-	-	-162
- activering financieringskosten	1	-	-	-	-	1
- activering opruimkosten	57	-	-	-	57	-
- buitenbedrijfstellingen	-1	-1	-	-	-	-
- afboeking droge putten	-50	-	-	-	-	-50
afschrijvingen:						
- afschrijvingen	-499	-250	-181	-20	-48	-
- buitenbedrijfstellingen	1	1	-	-	-	-
	116	-31	-51	-20	9	209
stand ultimo 2010						
aanschaffingswaarde	11.327	5.948	2.625	1.428	631	695
afschrijvingen	7.763	4.401	1.817	1.177	368	-
boekwaarde	3.564	1.547	808	251	263	695
mutaties in 2011						
aanschaffingswaarde:						
- investeringen	463	239	49	6	-	169
- investeringen exploratieboringen	148	-	131	-	-	17
- inbedrijfstellingen	-	329	245	-	-	-574
- activering financieringskosten	1	-	-	-	-	1
- activering opruimkosten	675	-	-	-	675	-
- buitenbedrijfstellingen	-20	-20	-	-	-	-
- afboeking droge putten	-28	-	-	-	-	-28
afschrijvingen:						
- afschrijvingen	-617	-298	-242	-26	-51	-
- buitenbedrijfstellingen	20	20	-	-	-	-
	642	270	183	-20	624	-415
stand ultimo 2011						
aanschaffingswaarde	12.566	6.496	2.919	1.434	1.306	280
afschrijvingen	8.360	4.679	2.059	1.203	419	-
boekwaarde	4.206	1.817	860	231	887	280

De investeringen in 2011 ad EUR 611 mln waren 1% hoger dan in 2010 (EUR 607 mln). De splitsing van deze investeringen tussen op land en offshore was EUR 228 mln (2010: EUR 224 mln) respectievelijk EUR 383 mln (2010: EUR 383 mln).

De toename in de activering van de geschatte opruimkosten van installaties bedroeg in 2011 EUR 675 mln (2010: positief EUR 57 mln). Voor een verdere toelichting zie noot 15.

Naar aanleiding van de toepassing van IAS 23 "Borrowing Costs" is voor het project Bergermeer gasopslag het geactiveerde bedrag met 3,7% opgerent en daarmee een

bedrag van EUR 1,4 mln aan financieringskosten geactiveerd.

(11) Financiële vaste activa

Onder financiële vaste activa verstaat EBN de deelneming van 40% in GasTerra B.V., de 45% deelneming in NOGAT B.V. en een aantal kleinere participaties, waaronder de 12% deelneming in de NGT-Extensie. Deze laatste deelneming is opgenomen onder 'overige'.

De geassocieerde deelnemingen worden verwerkt op basis van de equity-methode. Het resultaat wordt jaarlijks uitgekeerd, als gevolg daarvan zijn er geen wijzigingen in de balansposities van de betreffende deelnemingen.

<i>in EUR mln</i>	GasTerra	NOGAT	overige	2011 totaal	GasTerra	NOGAT	overige	2010 totaal
stand per 1 januari	86	13	14	113	86	13	14	113
aandeel in resultaat	14	32	6	52	14	33	7	54
ontvangen dividend	-14	-32	-6	-52	-14	-33	-7	-54
stand per 31 december	86	13	14	113	86	13	14	113

De volgende tabel geeft samenvattende financiële informatie over de geassocieerde deelnemingen GasTerra B.V., NOGAT B.V. en de NGT-Extensie op 100%-basis.

<i>in EUR mln</i>		GasTerra	NOGAT	NGT-Extensie	2011 totaal	GasTerra	NOGAT	NGT-Extensie	2010 totaal
balanstotaal activa	kortlopend	4.017	84	-	4.101	4.553	79	-	4.632
	langlopend	33	44	14	91	29	50	11	90
schulden	kortlopend	3.834	7	1	3.842	4.366	10	8	4.384
	langlopend	-	-	-	-	-	-	-	-
netto omzet		21.095	106	78	21.279	18.357	114	77	18.548
netto resultaat		36	71	74	181	36	68	60	164

(12) Voorraden

<i>in EUR mln</i>	2011	2010
materiaal	5	6
gas	61	33
condensaat en olie	2	-
totaal	68	39

De voorraad gas is gestegen door verdere gasinjectie in de Bergermeer gasopslag.

(13) Vorderingen

Deze zijn als volgt te specificeren:

<i>in EUR mln</i>	2011	2010
vorderingen op geassocieerde deelneming	873	934
overige handelsdebiteuren	39	29
totaal handelsdebiteuren	912	963
overige vorderingen en transitoria	173	281
totaal	1.085	1.244

De vorderingen waren met EUR 159 mln (13%) gedaald, voornamelijk als gevolg van lagere afgezette volumes in het vierde kwartaal 2011 ten opzichte van het vierde kwartaal in 2010.

De geassocieerde deelneming betreft GasTerra B.V. waarin EBN voor 40% deelneemt.

Voor wat betreft het kredietrisico wordt verwezen naar noot 19.

(14) Eigen vermogen

<i>in EUR mln</i>	2011	2010
stand per 1 januari	174	158
totaal resultaat	2.131	2.076
slotdividend voorgaand jaar	-46	-30
interim-dividend	-2.055	-2.030
stand per 31 december	204	174

EBN draagt maandelijks het (voorlopige) resultaat af aan de aandeelhouder, het ministerie van EL&I. Deze periodieke winstafdracht is sterk bepalend voor de balansstructuur van EBN en resulteert in een relatief beperkt eigen vermogen voor de onderneming. Daar staat echter een zeer omvangrijke cashflow gedurende het hele jaar tegenover. Het financieerbeleid van EBN is gebaseerd op het handhaven van een vrije toegang tot de voornaamste kapitaalmarkten. Moody's en Standard & Poors onderhouden daarvoor een rating met betrekking tot EBN. De rating van EBN is sinds jaren een triple-A.

Het maatschappelijke, tevens geplaatste en volgestorte aandelenkapitaal belooft EUR 128 mln in 2011 (2010: EUR 128 mln) en bestaat uit 284.750 aandelen (2010: 284.750 aandelen) met elk een nominale waarde van EUR 450,00. Het gedeclareerde dividend per aandeel bedroeg EUR 7.378 (2010: EUR 7.234)

Het voorgestelde slotdividend van EUR 76 mln (2010: EUR 46 mln) wordt uitgekeerd na vaststelling van de jaarrekening door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Dit bedrag is het saldo van de netto winst à EUR 2.131 mln en het al uitgekeerde interim-dividend à EUR 2.055 mln. Het voorgestelde slotdividend is niet in mindering gebracht op het eigen vermogen.

(15) Voorzieningen

De voorziening opruimkosten omvat verplichtingen met een looptijd van 1 tot 50 jaar.

De voorziening bodemdaling omvat eveneens verplichtingen met een looptijd van 1 tot 50 jaar.

De voorziening opruimkosten is hoofdzakelijk gebaseerd op opgaven van de operators en wordt bepaald middels een schatting van de kosten op basis van het huidige

prijsspeil, zonder rekening te houden met inflatie, en constant gemaakt met een reële rente van 0,3% (2010: 2,0%). De tegenganger van de contant gemaakte voorziening is gerubriceerd onder de materiele vaste activa en wordt afgeschreven op basis van UoP-methode.

Het totaal van de voorzieningen werd verhoogd met EUR 695 mln. Dit is het saldo van de volgende wijzigingen:

<i>in EUR mln</i>	opruimkosten	bodemdaling	totaal
stand per 1 januari 2010	1.195	60	1.255
dotatie	-	3	3
onttrekking	-4	-1	-5
herziening	61	-	61
oprenten	24	-	24
stand per 31 december 2010	1.276	62	1.338
dotatie	-	5	5
onttrekking	-9	-1	-10
herziening	675	-	675
oprenten	25	-	25
stand per 31 december 2011	1.967	66	2.033

De verhoging van de voorziening opruimkosten ad EUR 691 mln werd vooral veroorzaakt door een actualisering van de geschatte kosten voor het ontmantelen en opruimen van installaties door toename van de ingeschatte

kosten en aangepaste inzichten met betrekking tot de tijdstippen van beëindiging van de productie. Daarnaast is voor de bepaling van de contante waarde een discountingsvoet van 0,3% gehanteerd (2010: 2,0%).

(16) Opgenomen kortlopende en langlopende leningen

in EUR mln	2011		2010	
	totaal	waarvan kortlopend	totaal	waarvan kortlopend
obligatieleningen	1.871	288	1.420	-
onderhandse leningen	150	-	138	-
commercial paper	425	425	504	504
totaal	2.446	713	2.062	504

In 2011 vervielen er geen obligatieleningen of onderhandse leningen. Het totaal van de opgenomen leningen is met EUR 384 mln (+19%) toegenomen. Deze toename is vooral het gevolg van de uitgifte van twee nieuwe obligatieleningen met een totale nominale waarde van CHF 500 mln met vervaldatum in 2016 en 2023.

In 2012 zal een obligatielening met een nominale waarde van CHF 350 mln afgelost worden. Deze zijn in 2011 verantwoord als kortlopende leningen. Er zijn geen zekerheden verstrekt over de opgenomen leningen met een totale schuldrest ultimo 2011 van EUR 2.446 mln. In de overeenkomsten van deze leningen zijn clausules opgenomen die het stellen van zekerheden beperken.

Opgenomen langlopende leningen

De balanspost langlopende leningen is als volgt samengesteld:

in EUR mln					2011	2010
JPY	5.000 mln	1,59 %	onderhandse lening	2004/2014	50	46
CHF	350 mln	1,75 %	openbare lening	2005/2012	288	280
CHF	450 mln	2,75 %	openbare lening	2006/2013	370	360
CHF	400 mln	3,00 %	openbare lening	2007/2014	329	320
CHF	125 mln	3,00 %	openbare lening	2007/2014	103	100
JPY	10.000 mln	1,775 %	onderhandse lening	2007/2017	100	92
CHF	325 mln	2,125 %	openbare lening	2010/2020	267	260
CHF	125 mln	2,125 %	openbare lening	2010/2020	103	100
CHF	350 mln	0,75 %	openbare lening	2011/2016	288	-
CHF	150 mln	1,625 %	openbare lening	2011/2023	123	-
totaal					2.021	1.558

De leningen en de bijbehorende rentelasten in vreemde valuta zijn via cross currency interest rate swaps volledig omgezet naar euro's. Daardoor worden de koerseffecten op de langlopende schulden zoals die uit de tabel blijken geneutraliseerd. Het gemiddelde interestpercentage van alle langlopende leningen, inclusief de effecten van de cross currency interest rate swaps, is 3,4% (2010: 3,7%). Alle langlopende leningen zijn vastrentend. Met uitzondering van de aan de JPY 2004/2014 lening gerelateerde cross currency interest rate swap, is het rentetype van de cross currency interest rate swaps vast.

De volgende tabel geeft een overzicht van de opgenomen obligaties en onderhandse leningen, gerangschikt op vervaldatum.

in EUR mln	2011	2010
binnen 1 jaar	288	-
binnen 1 tot 2 jaar	370	280
binnen 2 tot 3 jaar	482	360
binnen 3 tot 4 jaar	-	466
binnen 4 tot 5 jaar	288	-
na 5 jaar	593	452
totaal	2.021	1.558

Van het totaal van de opgenomen leningen heeft minder dan 50% een resterende looptijd langer dan 3 jaar. Van de leningen die na 5 jaar vervallen, vervalt EUR 100 mln in 2017, EUR 370 mln in 2020 en EUR 123 mln in 2023.

(17) Overige langlopende schulden

Dit is hoofdzakelijk een schuld van EUR 17 mln (2010: EUR 17 mln) aan de Staat uit hoofde van een stockdividend van GasTerra B.V.. De Staat heeft recht op een deel van het aan EBN toekomende dividend van GasTerra B.V. bij liquidatie van GasTerra B.V..

(18) Overige kortlopende schulden

Deze post is als volgt samengesteld:

in EUR mln	2011	2010
handelscrediteuren	251	170
schulden inzake rente	32	35
heffingen	525	950
overige schulden	148	412
totaal	956	1.567

De afname bij de heffingen is voornamelijk het gevolg van een lagere uitstaande verplichting met betrekking tot de MOR.

BELEID OM FINANCIËLE RISICO'S TE BEHEERSEN

(19) Risicobeheer

Algemeen

De belangrijkste financiële risico's voor EBN zijn het liqui-
diteitsrisico, kredietrisico en het marktrisico (bestaande uit
een renterisico en een valutarisico). Het financiële beleid
van EBN is erop gericht om de effecten van koers- en
renteschommelingen op activa en passiva te beperken.
EBN maakt gebruik van financiële derivaten om de rente-
en valutarisico's te beheersen die verbonden zijn aan met
name de financiering van bedrijfsactiviteiten. De onder-
neming neemt geen speculatieve posities in met financiële
derivaten.

Kapitaalbeheer

EBN streeft naar continuering van een goede toegang

tot de geld- en kapitaalmarkten, onder andere door een
prudent financieringsbeleid, gericht op handhaving van
de korte- en lange termijn credit ratings op de hoogste
niveaus. Investeringsbeslissingen worden geëvalueerd op
basis het verwachte rendement met inachtnaam van de
gemiddelde gewogen vermogenskostenvoet van EBN.

Liquiditeitsrisico

EBN beschikt over een commercial paper programma
van EUR 2.000 mln. Dat is onveranderd ten opzichte
van 2010. Hiervan was ultimo 2011 EUR 1.575 mln niet
opgenomen.

De volgende tabel geeft inzicht in de te verwachten kas-
stromen per jaar met betrekking tot aflossing en rente van
de leningen en de daaraan gekoppelde derivaten:

<i>in EUR mln</i>			2011		2011	2010
	opgenomen leningen	rente- betalingen	betaling bij aflossing	kasstroom derivaten	totale cash out	totale cash out
binnen 1 jaar	713	-58	-713	35	-736	-545
binnen 1 tot 2 jaar	370	-48	-370	58	-360	-272
binnen 2 tot 3 jaar	482	-36	-482	131	-387	-325
binnen 3 tot 4 jaar	-	-22	-	-	-22	-376
binnen 4 tot 5 jaar	288	-22	288	4	-313	-11
na 5 jaar	593	-72	-593	92	-574	-430
totaal	2.446	-258	-2.446	312	-2.392	-1.959

Kredietrisico

Het kredietrisico voor EBN bestaat hoofdzakelijk uit de
uitgezette deposito's bij kredietinstellingen, de beleggingen
in geldmarktfondsen en de marktwaarde van uitstaande
financiële derivaten. EBN beperkt kredietrisico door uit-
sluitend zaken te doen met financiële instellingen met een
hoge kredietwaardigheid en door vaststelling van speci-
fieke kredietlimieten per financiële instelling, gebaseerd
op de credit rating van de desbetreffende instelling. Voor
uitzettingen geldt minimaal een P-1 of A-1 korte termijn
rating van Moody's respectievelijk Standard & Poor's én
een A2 of A lange termijn rating van Moody's respectieve-
lijk Standard & Poor's. Voor geldmarktfondsen geldt een
minimale credit rating van AAA.

Indien in het kader van langlopende financiering deriva-
tentransacties worden afgesloten, wordt dit uitsluitend
gedaan met tegenpartijen die minimaal een A2 of A
lange termijn rating van Moody's respectievelijk Standard
& Poor's hebben. Er zijn in 2011 geen kredietverliezen
opgetreden.

Kredietrisico met betrekking tot vorderingen

EBN verkocht in 2011 91% (2010: 90%) van de omzet
aan GasTerra B.V. (long term rating S&P AA+) waarvan
het kredietrisico als laag wordt ingeschat. De vordering op
GasTerra B.V. bedraagt 96% (2010: 97%) van de totale
vorderingen.

Renterisico

Het renterisicobeleid van EBN is gericht op het beperken
van de renterisico's die samenhangen met de financiering
van de onderneming en tegelijkertijd op het realiseren van
minimale netto-rentelasten. Van de langlopende leningen
en financiële derivaten wordt volgens interne richtlijnen
maximaal 60% als variabel rentend aangehouden. Met

uitzondering van één cross currency interest rate swap zijn
alle lange termijn schuldposities vastrentend.

Onderstaande analyse van de gevoeligheid van opgeno-
men leningen en daaraan gekoppelde financiële derivaten
voor rentebewegingen, gaat uit van een onmiddellijke ver-
andering van 1%-punt in de rentetarieven ten opzichte van
het niveau op 31 december 2011. Alle andere variabelen
worden daarbij constant gehouden. Een verlaging van de
rentetarieven met 1%-punt zou resulteren in een geschatte
daling van de netto financieringslasten met EUR 20 mln
uitgaande van de portefeuille aan financiële instrumenten
per 31 december 2011. Een toename van de rentetarieven
met 1%-punt zou resulteren in een stijging van de netto
financieringslasten van naar schatting EUR 17 mln. Deze
effecten zullen hoofdzakelijk ontstaan omdat de door een
rentevariatie veroorzaakte verandering in de markt-
waarde van de derivaten rechtstreeks wordt verantwoord
in het resultaat.

In onderstaande tabel is de gevoeligheid weergegeven van de reële waarde van de financiële instrumenten per 31 december 2011 voor veranderingen in de rentetarieven:

2011	boekwaarde	reële waarde	verandering reële waarde +1%	verandering reële waarde -1%
<i>in EUR mln</i>				
liquide middelen	9	9	-	-
vorderingen	1.085	1.085	-	-
kortlopende leningen	-713	-716	2	-2
overige kortlopende schulden	-956	-956	-	-
langlopende leningen	-1.733	-1.820	83	-89
cross currency swaps positief gebruikt voor langlopende leningen	314	314	-17	19
cross currency swaps negatief gebruikt voor langlopende leningen	-17	-17	-	1
valutatermijncontracten gebruikt voor kortlopende leningen	13	13	-	-
totaal	-1.998	-2.088	68	-71

2010	boekwaarde	reële waarde	verandering reële waarde +1%	verandering reële waarde -1%
<i>in EUR mln</i>				
liquide middelen	29	29	-	-
vorderingen	1.244	1.244	-	-
kortlopende leningen	-504	-504	-1	1
overige kortlopende schulden	-1.567	-1.567	-	-
langlopende leningen	-1.558	-1.624	68	-73
cross currency swaps positief gebruikt voor langlopende leningen	327	327	-19	21
valutatermijncontracten gebruikt voor kortlopende leningen	4	4	-	-
valutatermijncontracten gebruikt voor economische afdekking				
totaal	-2.025	-2.091	48	-51

Ultimo 2010 lag de gevoeligheid van de financieringslasten voor renteveranderingen met betrekking tot de reële waarde van de financiële instrumenten tussen negatief

EUR 19 mln (+1%-punt wijziging van rente) en positief EUR 21 mln (-1%-punt wijziging van rente).

Valutarisico

EBN dekt valutarisico's, die voortvloeien uit verkopen en inkopen, volledig af op het moment waarop de handelsvorderingen of handelsverplichtingen zich manifesteren. Ultimo 2011 waren er geen handelsvorderingen door middel van een valutatermijncontract afgedekt (ultimo 2010 USD 10 mln). Valutarisico's op kortlopende leningen in vreemde valuta worden afgedekt met valutatermijncontracten. Ultimo 2011 waren er valutatermijncontracten afgesloten met een nominale waarde USD 550 mln, gerelateerd aan in USD uitgegeven commercial paper (per ultimo 2010 stonden er geen valutatermijncontracten uit).

Valutarisico's op langlopende leningen in vreemde valuta zijn afgedekt met cross currency interest rate swaps (zie noot 16). In de onderstaande analyse van de gevoeligheid van de netto schuld (inclusief financiële derivaten) voor schommelingen in valutakoersen ten opzichte van de euro wordt uitgegaan van een verandering van 10% in alle valutakoersen tegenover de euro uitgaande de koersen per 31 december 2011, waarbij alle andere variabelen constant worden gehouden. Een verandering van +10% houdt in dat de euro zwakker wordt ten opzichte van de vreemde valuta's. Een verandering van -10% betekent een versterking van de euro ten opzichte van de vreemde valuta's.

2011	boekwaarde	reële waarde	verandering waarde +10%	verandering waarde -10%
<i>in EUR mln</i>				
liquide middelen	9	9	-	-
vorderingen	1.085	1.085	-	-
kortlopende leningen	-713	-713	-80	65
overige kortlopende schulden	-956	-956	-	-
langlopende leningen	-1.733	-1.820	-205	168
cross currency swaps positief gebruikt voor langlopende leningen	314	314	190	-155
cross currency swaps negatief gebruikt voor langlopende leningen	-17	-17	47	-39
valutatermijncontracten gebruikt voor kortlopende leningen	13	13	48	-39
totaal	-1.998	-2.085	-	-

2010	boekwaarde	reële waarde	verandering waarde +10%	verandering waarde -10%
<i>in EUR mln</i>				
liquide middelen	29	29	-	-
vorderingen	1.244	1.244	-	-
kortlopende leningen	-504	-504	-42	34
overige kortlopende schulden	-1.567	-1.567	-	-
langlopende leningen	-1.558	-1.624	-182	149
cross currency swaps gebruikt voor langlopende leningen	327	327	182	-149
valutatermijncontracten gebruikt voor kortlopende leningen	4	4	42	-34
valutatermijncontracten gebruikt voor economische afdekking				
totaal	-2.025	-2.091	-	-

OVERIGE TOELICHTINGEN

Reële waarde van financiële instrumenten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de boekwaarde en de geschatte reële waarde van financiële instrumenten:

in EUR mln	31 december 2011		31 december 2010	
	boekwaarde	reële waarde	boekwaarde	reële waarde
activa				
overige deelnemingen	113	113	113	113
kortlopende vorderingen	1.165	1.165	1.244	1.244
financiële derivaten	327	327	331	331
liquide middelen	9	9	29	29
passiva				
langlopende leningen	1.733	1.820	1.558	1.624
kortlopende leningen	713	716	504	504
financiële derivaten	17	17	-	-
overige kortlopende schulden	1.052	1.052	1.679	1.679

De reële waarden van beursgenoteerde langlopende leningen zijn gebaseerd op gepubliceerde koersen (niveau 1 volgens IFRS), de overige reële waarden worden berekend op basis van beschikbare marktinformatie (niveau 2 volgens IFRS). Alle financiële activa en verplichtingen tegen reële waarde met waarde mutaties door het resultaat classificeren zich naar niveau 2.

Kortlopende vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden worden opgenomen tegen boekwaarde. Gezien de korte looptijd van deze instrumenten benadert de boekwaarde de reële waarde. Onderstaande tabel biedt een overzicht van de boekwaarde van financiële derivaten onderverdeeld naar type en doel:

in EUR mln	activa	passiva	totaal
cross currency interest rate swaps	327	-	327
valutatermijncontracten	4	-	4
totaal financiële derivaten in relatie tot opgenomen leningen	331	-	331
stand per 31 december 2010			
cross currency interest rate swaps	314	-17	297
valutatermijncontracten	13	-	13
totaal financiële derivaten in relatie tot opgenomen leningen	327	-17	310
stand per 31 december 2011			
	327	-17	310

(20) Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Zoals aangegeven in de grondslagen voor waardering en winstbepaling neemt EBN deel in een veelheid van samenwerkingsverbanden. De basis hiervoor is vastgelegd in overeenkomsten van samenwerking, waaruit meerjarige financiële rechten en verplichtingen voortvloeien voor de toekomst. Ter indicatie: de resterende verplichtingen ultimo 2011 voor 4 grote investeringsprojecten (Bergermeer gasopslag, Q13 Amstel, K4aZ en L5aD) bedragen per balansdatum EUR 429 mln (2010: EUR 459 mln).

Voorts bedraagt EBN's (in)directe aandeel in de bewezen en waarschijnlijke gasreserves van velden waarin EBN participeert per 31 december 2011 431 miljard m³ GE (2010: 462 miljard m³ GE).

(21) Netto schuld

in EUR mln	2011	2010
opgenomen leningen:		
langlopende leningen	1.733	1.558
kortlopende leningen	713	504
totaal opgenomen leningen	2.446	2.062
liquide middelen	-9	-29
financiële derivaten, activa	-310	-331
nettoschuld (A)	2.127	1.702
eigen vermogen (B)	204	174
gearing ratio A/(A+B)*100%	91%	91%

(22) Toelichting bij het overzicht van kasstromen

Bij het opstellen van het overzicht van kasstromen wordt de indirecte methode toegepast en wordt uitgegaan van een vergelijking van beginbalans en eindbalans. Verder worden mutaties geëlimineerd die niet tot een kasstroom hebben geleid. De mutaties in het overzicht kasstromen kunnen worden ontleend aan de mutatie-overzichten van de betreffende balansposten.

(23) Verbonden partijen

GasTerra B.V. en EBN zijn verbonden partijen. EBN heeft 79 (2010: 67) gasverkoopcontracten met GasTerra B.V. Van de netto omzet van EUR 7.103 mln is EUR 6.488 mln gerealiseerd via GasTerra B.V. (2010: EUR 6.486 mln resp. EUR 5.831 mln).

Onder de vorderingen in 2011 is uit hoofde van leveringen aan GasTerra B.V. een bedrag opgenomen van EUR 873 mln (2010: EUR 934 mln).

De Staat als aandeelhouder is als een verbonden partij aan te merken. De heffingen, vennootschapsbelasting en het totaal resultaat worden afgedragen aan de Staat. Hierbij wordt verwezen naar noot 14 en noot 18 in de jaarrekening.

(24) Key Management

Voor de toelichting op beloning bestuurders wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

(25) Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum welke nader moeten worden toegelicht.

Utrecht, 21 maart 2012

Directie	Raad van Commissarissen
J.D. Bokhoven	R.M.J. van der Meer
	A.H.P. Gratama van Andel
	G-J. Kramer
	H.M.C.M. van Oorschot

VENNOOTSCHAPPELIJKE WINST- EN VERLIESREKENING

in EUR mln

	2011	2010
resultaat deelnemingen	60	62
overige resultaten na belastingen	2.071	2.014
netto resultaat	2.131	2.076
overige ongerealiseerde resultaten	-	-
totaal resultaat na belastingen	2.131	2.076

VENNOOTSCHAPPELIJKE BALANS

in EUR mln

activa	noot	ultimo 2011	ultimo 2010	passiva	noot	ultimo 2011	ultimo 2010
vaste activa				eigen vermogen	14		
materiële vaste activa	10	4.196	3.552	aandelenkapitaal		128	128
financiële vaste activa	11	113	113	ingehouden winst		76	46
		4.309	3.665			204	174
vlottende activa				langlopende schulden			
voorraden	12	68	39	voorzieningen	15	2.033	1.338
vorderingen	13	1.085	1.244	latente belastingverplichtingen	8	120	48
belastingvorderingen		80	-	opgenomen leningen	16	1.733	1.558
derivaten	19	327	331	overige	17	16	19
liquide middelen		19	41			3.902	2.963
		1.579	1.655	kortlopende schulden			
totaal		5.888	5.320	opgenomen leningen	16	713	504
				belastingsschulden	18	96	112
				overige	18	956	1.567
				derivaten	19	17	-
				totaal		5.888	5.320

TOELICHTING OP DE VENNOOTSCHAPPELIJKE JAARREKENING

Algemeen

De vennootschappelijke jaarrekening van EBN is opgesteld in overeenstemming met de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW.

Voor de bepaling van de grondslagen voor de waardering van activa en verplichtingen en resultaatbepaling van de vennootschappelijke jaarrekening wordt gebruik gemaakt van de optie die wordt geboden in artikel 2:362 lid 8 BW. Dit houdt in dat de grondslagen voor de waardering van activa en verplichtingen en resultaatbepaling van de vennootschappelijke jaarrekening gelijk zijn aan die welke in de geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast. Hierbij worden deelnemingen, waarop invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid, op basis van de netto-vermogenswaarde gewaardeerd.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met International Financial Reporting Standards ('IFRS') zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW. Voor een beschrijving van de gehanteerde grondslagen wordt verwezen naar pagina 40.

Vennootschappelijke winst- en verliesrekening

De vennootschappelijke winst- en verliesrekening is opgesteld in overeenstemming met de op grond van artikel 2:402 BW toegestane beperkingen.

Overige toelichtingen

De enkelvoudige balans omvat de waardering van de 100% deelnemingen, welke zijn geconsolideerd in de geconsolideerde jaarrekening.

Gezien de minimale verschillen tussen de balansposten in de geconsolideerde en de vennootschappelijke jaarrekening wordt voor verdere toelichting verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening. Deze zijn opgenomen vanaf pagina 52.

Servicekosten vergoed aan externe accountants

De kosten van Ernst & Young, verantwoord onder operationele kosten, bedroegen in 2011: EUR 629.000 voor auditservices (statutaire en joint venture audits) (2010: EUR 443.000), EUR 0 voor belastingadvies (2010: EUR 0) en EUR 187.000 voor overige diensten (2010: EUR 144.000).

Beloning bestuurders

De totale bezoldiging van (voormalig) statutaire bestuurders bedroeg in 2011 EUR 0,9 mln (2010: EUR 0,8 mln).

In 2011 bedroeg de vergoeding aan de Commissarissen EUR 0,1 mln (2010: EUR 0,1 mln).

Utrecht, 21 maart 2012

Directie	Raad van Commissarissen
J.D. Bokhoven	R.M.J. van der Meer
	A.H.P. Gratama van Andel
	G.-J. Kramer
	H.M.C.M. van Oorschot

OVERIGE GEGEVENS

Winstbestemming

De winstbestemming geschiedt conform het gestelde in Artikel 21 van de statuten van de Vennootschap.

Aan de aandeelhouder:

- Wordt jaarlijks een gedeelte van de winst als bijzondere winstuitkering uitgekeerd;
- Wordt het resterende deel van de winst als dividend uitgekeerd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Hierbij wordt verwezen naar noot 25 in de geconsolideerde jaarrekening.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van EBN B.V.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2011 van EBN B.V. te Utrecht gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening. De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2011, de geconsolideerde balans per 31 december 2011, het overzicht wijzigingen van het geconsolideerd eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2011 en de toelichting waarin zijn opgenomen een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen. De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit de vennootschappelijke winst- en verliesrekening over 2011 en de vennootschappelijke balans per 31 december 2011 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het directieteam

De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW), alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. De directie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de directie van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de geconsolideerde jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van EBN B.V. per 31 december 2011 en van het resultaat en de kasstromen over 2011 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW.

Oordeel betreffende de enkelvoudige jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van EBN B.V. per 31 december 2011 en van het resultaat over 2011 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Amsterdam, 21 maart 2012

Ernst & Young Accountants LLP
w.g. drs. J.J. Vernooij RA

KERNCIJFERS

in EUR mln	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS				
	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2005	2004	2003	2002
EBN deelname in activiteiten:											
- aantal winningsvergunningen landzijde	24	23	22	21	20	14	14	14	14	14	14
- aantal winningsvergunningen zeezijde	101	103	103	100	95	85	85	85	77	77	70
- aantal opsporingvergunningen	47	48	45	41	26	17	19	19	22	26	31
afzet (mrd m ³ , 100%)	72	80	70	73	64	66	67	67	72	63	64
mutatie in % t.o.v. voorgaand jaar (100%)	-10	14	-5	+11	-3	-1	-7	-7	+15	-4	-4
- afzet Groningen, (mrd m ³ , EBN aandeel)	18	20	15	16	12	13	13	13	13	11	10
- afzet kleine velden, (mrd m ³ , EBN aandeel)	12	13	14	15	15	15	15	15	18	15	17
afzet totaal, (mrd m ³ , EBN aandeel)	30	33	29	30	27	28	28	28	30	26	27
gemiddelde opbrengstprijs gas (€-centen per m ³ , 35,17 MJ/m ³)	22,63	18,58	20,72	26,91	20,67	21,52	16,46	16,46	13,17	13,88	12,55
omzet uit:											
- doorlopende activiteiten	7.103	6.486	6.387	8.698	6.090	6.264	4.883	4.883	4.230	3.872	3.633
- beëindigde activiteiten							3.384	3.384			
omzet totaal	7.103	6.486	6.387	8.698	6.090	6.264	8.267	8.267	4.230	3.872	3.633
mutatie uit doorlopende activiteiten % t.o.v. voorgaand jaar	10	2	-27	+43	-3	+28	+15	+15	+9	+7	-12
totaal resultaat uit:											
- doorlopende activiteiten	2.131	2.076	2.211	3.269	2.367	2.378	1.673	1.637	1.534	1.380	1.296
- beëindigde activiteiten							2.154	2.154			
totaal resultaat	2.131	2.076	2.211	3.269	2.367	2.378	3.827	3.791	1.534	1.380	1.296
totaal resultaat uit doorlopende activiteiten in % van de omzet	30	32	35	38	39	38	34	34	36	36	36
materiële vaste activa:											
- investeringen onshore	228	224	238	129	277	146	121	121	143	138	125
- investeringen offshore	383	383	475	447	405	478	446	446	207	316	325
- opruimen	675	57	-163	93	137	273	149				
totaal investeringen	1286	664	550	669	819	896	716	567	350	454	450
afschrijvingen	617	499	462	501	494	403	374	376	337	344	334
eigen vermogen	204	174	158	160	162	290	237	437	348	329	280
gearing ratio (%)	91	91	93	91	93	86					
vreemd vermogen	5.684	5.146	4.520	5.386	4.664	3.902	3.437	2.977	2.730	2.592	2.746

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Bcm	Miljard kubieke meters (billion cubic metres).	Mijnbouwwet	Nederlandse wet waarin de regels over opsporing, winning en opslag van delfstoffen staat beschreven.
Brandstofmix	Verhouding van verschillende brandstoffen leidend tot een hoeveelheid opgewekte energie.	MOR+SA	Meeropbrengst regeling Groningen + Staatsaandeel.
CCS	CO ₂ -afvang en -opslag (carbon capture and storage).	MVO	Maatschappelijk verantwoord ondernemen.
Cluster	Locatie waar meerdere putten geboord kunnen worden.	NAM	Nederlandse Aardolie Maatschappij.
Corporate Governance Code (oud)	Gedragscode voor beursgenoteerde ondernemingen.	Near-field exploratie	Opsporing van gas nabij bestaande winningslocaties.
Corporate Governance Code (nieuw)	De Nederlandse Corporate Governance Code van de Monitoring Commission Corporate Governance Code.	NOGEPA	Nederlandse Olie en Gas Exploratie en Productie Associatie.
COSO	The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.	Offshore	Op zee.
Dashboard	Overzicht van bedrijfsspecifieke prestatie-indicatoren.	Operator	Partij in het winningstraject die namens partners activiteiten uitvoert.
Energiemix	Verhouding energie die Nederland gebruikt uit verschillende energiebronnen.	Overlegplatform Gasrotonde	Forum van de Nederlandse overheid, gasindustrie en kennisinfrastructuren voor nieuwe initiatieven en strategische kwesties over de fysieke nationale- en internationale gasinfrastructuur.
End-of-field-life	Gas- en olievelden in de eindfase van de productie.	Permeabiliteit	Doorlaatbaarheid. De mate waarin een vaste stof andere stoffen doorlaat.
E&P	Exploratie en productie.	PRMS	Internationaal classificatiesysteem waarin de status en hoeveelheid van olie- en gasvoorkomens wordt vastgelegd.
EL&I	Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.	ROAD	Rotterdam Opslag en Afvang Demonstratieproject.
Fallow Acreage Convenant	Convenant ter bevordering van de opsporing en de winning van de olie- en gas-reserves en de opslag van stoffen op het Nederlands deel van het continentaal plat tussen de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en de mijnbouwondernemingen actief op het continentaal plat, zoals ondertekend op 31 augustus 2010.	Scorecard	Overzicht van afdelingsspecifieke prestatie indicatoren.
Fracking	Techniek waarmee vloeistof onder hoge druk in het gesteente dat gas bevat wordt gebracht waardoor het gesteente 'breekt' en het gas gewonnen kan worden.	Schaliegas of shale gas	Gas dat wordt gewonnen uit kleisteenreservoirs waar gas moeilijk uitstroomt vanwege minder goede doorlatendheid van het gesteente.
Gasgebouw	Publiek-private samenwerking in de Maatschap Groningen en GasTerra.	Shallow gas	Gas dat wordt gewonnen uit relatief ondiepe reservoirs (< 800 m).
Gasrotonde	De fysieke nationale- en internationale gasinfrastructuur.	SodM	Staatstoezicht op de Mijnen.
Gasvoorkomen	Ondergrondse ophoping van gas dat gewonnen kan worden.	Spotmarkt	Markt waar overschotten worden verhandeld en tekorten worden gedekt. Levering en betaling vinden na het sluiten van de overeenkomst op korte termijn plaats.
GE	Groningenequivalent (m ³ aardgas met verbrandingswaarde van 35,17 MJ bij 0 graden Celsius en 101,325 kPa).	Staatsdeelneming	Aandeelhouderschap van de Nederlandse Staat.
Geothermie	Aardwarmte.	Stranded reserves or fields	Gasvoorkomens die op enig moment om technische of economische redenen als niet-winbaar worden beschouwd.
HR	Personeelszaken (Human Resources).	Tight gas	Gas dat wordt gewonnen uit zandsteenreservoirs waar gas moeilijk uitstroomt vanwege minder goede doorlaatbaarheid.
ICT	Informatie en communicatie-technologie.	TNO	Nederlandse Organisatie voor toegepast natuurlijkwetenschappelijk onderzoek.
IFRIC	International Financial Reporting Interpretation Committee.	Treasury	Het beheren van geld van de onderneming.
IFRS	International Financial Reporting Standards.	VPB	Vennootschapsbelasting.
IMS	Integraal management systeem.		
Kussengas	Gas dat aanwezig moet zijn in een veld of opslag om de druk op peil te houden.		
LNG	Vloeibaar aardgas (liquefied natural gas).		

CONTACTINFORMATIE

Bezoekadres

EBN B.V.

Moreelsepark 48
3511 EP Utrecht

Postadres

Postbus 19063
3501 DB Utrecht

Telefoon: +31 (0)30 2339001

Fax: +31 (0)30 2339051

Mail: ebn.mail@ebn.nl

Colofon

Ontwerp en realisatie

a-design, Sassenheim

Fotografie

Astrid Koppers, Leiden
Joel Frijhoff, Amsterdam

Drukwerk

Deltabach Grafimedia

© 2012 EBN

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van EBN.